

När invandrarna kom till Närpes

En studie om utländsk arbetsinvandring

Petra Klippfalk 24028

Pro gradu-avhandling i socialpolitik

Handledare: Mikael Nygård

Fakulteten för pedagogik och välfärdsstudier i Vasa

Åbo Akademi

2020

Ämne: Pro gradu-avhandling i socialpolitik
Författare: Petra Klippfalk
Arbetets titel: När invandrarna kom till Närpes
Handledare: Mikael Nygård
<p>Abstrakt:</p> <p>Vi lever i ett migrationens tidevarv, då människor flyttat som aldrig förr. Krig, svält och förföljelse har historiskt sett tvingat många på flykt, men också viljan att förbättra sin livssituation har spelat roll. Idag ser vi många emigrera för arbetets skull. Det är den formen av migration som den här pro gradu-avhandlingen handlar om och mer specifikt om hur det kommer sig att det lilla samhället Närpes blev målet för utländska migranter.</p> <p>För att få svar på den frågan har åtta arbetsinvandrare och tre arbetsgivare intervjuats. De utländska arbetarna kommer från Bosnien-Herzegovina, Kroatien, Litauen, Ryssland och Vietnam. Arbetsgivarna som intervjuats representerar företag med erfarenhet av att rekrytera och ha arbetsinvandrare som anställda.</p> <p>De övergripande frågorna är: Vilka är de bakomliggande orsakerna till arbetsinvandringen i Närpes? Vilka är arbetsinvandrarna som kom till Närpes? Vilka motiv hade de till att söka arbete i Närpes? Hur upplever arbetsinvandrarna arbetet och sin livssituation i Närpes? Hur väl upplever man att integrationen av arbetsinvandrarna lyckats? Vilka är arbetsinvandrarnas framtidsplaner?</p> <p>Push-pull-teorin anses vara den främsta, om än inte den enda, när migration diskuteras. Ravensteins teori från sent 1800-tal bygger på att det finns faktorer i hemlandet som uppmuntrar till att utvandra (push) och faktorer i mottagarlandet som gör det attraktivt för migranten att invandra (pull). På senare tid har dock push-pull-teorin kompletterats med bland annat termer som kedjemigration. Det handlar sällan om en enda människas flytt utan att det snarare är fråga om en kollektiv handling. Man menar att de sociala nätverkens betydelse i samband med en migration inte kan bortses ifrån.</p> <p>I intervjuavaren blir det tydligt att arbetsinvandringen till Närpes kan förklaras med hjälp av ovanstående förklaringsmodeller. Arbetsinvandrarna har sökt arbete på annat håll i hopp om att på olika sätt höja levnadsstandarden. Anledningen till att flytten blev till Närpes beror uteslutande på sociala kontakter och kunskapen om att just där finns arbete att få.</p> <p>Närpes har gjort sig känt i vida kretsar för sin starka företaganda. Många företag har valt att rekrytera utländsk arbetskraft eftersom det varit svårt att hitta arbetskraft på närmare håll. Även i samband med rekryteringen av arbetare har de sociala nätverken spelat roll i utfallet och man har generellt sett varit mycket nöjd med sin rekrytering. Även arbetsinvandrarna ser ut att trivas och planerar för en framtid i Närpes med sina familjer. De har kommit till Närpes för att stanna.</p>
Nyckelord: Arbetsinvandring, emigration, kedjemigration, push-pull, sociala nätverk
Datum: 29.5.2020
Sidoantal: 78

INNEHÅLL

1 INLEDNING	1
1.1 Syfte	2
1.2 Kapitelbeskrivning	2
1.3 Begrepp	3
1.3.1 Flykting	3
1.3.2 Invandrare och invandring	3
1.3.3 Arbetsvandring och arbetskraftsinvandring	4
1.3.4 Migration och kedjemigration	4
1.3.5 Integration och assimilation	4
2 EUROPAS MIGRATIONSTRÖMMAR	6
2.1 Migrationen från kolonierna	6
2.2 Arbetskraft migrerar	7
2.3 Flykting- och asylmigrationen tar fart	9
2.4 Fortsatt behov av utländsk arbetskraft	10
3 MIGRATIONEN FRÅN OCH TILL FINLAND	12
3.1 Flera vågor av emigration	12
3.1.1 Emigrationen till Sverige	13
3.1.2 Emigrationen till Ryssland	14
3.1.3 Emigrationen till Norge	14
3.1.4 Emigrationen till Nordamerika	14
3.2 Finland som mottagarland	15
3.2.1 Antalet personer med utländsk bakgrund ökar	16
4 TEORIER OM MIGRATION	18
4.1 Push and pull-teorin	18
4.2 Sociala nätverk	19
4.3 Kedjemigration	20
5 FRÅN UTVANDRING TILL INVANDRING I NÄRPES	24
5.1 Migrationen till Amerika och Sverige	24
5.2 Flyktingmottagningen	26
5.3 Arbetsinvandringen tar fart	27
5.4 Närpesmodellen	28
5.5 Projekt för att främja integrationen	30
6 EMPIRISK UNDERSÖKNING	32
6.1 Problemformulering	33
6.2 Metodval	35
6.3 Urval och genomförande av intervjuer	36
6.3.1 Arbetsgivarna	37
6.3.2 Arbetsinvandrarna	38
6.4 Etiska frågor	38
6.5 Reliabilitet och validitet	40
6.6 Bearbetning av material	40

7 RESULTAT	42
7.1 Arbetsgivarna	42
7.1.1 Orsaker till rekrytering	42
7.1.2 Hur rekryteringen gick till	43
7.1.3 Erfarenheter	44
7.2 Arbetsinvandrarna	46
7.2.1 Migrationsprocessen	46
7.2.2 Integreringen	50
7.2.3 Framtiden	57
8 AVSLUTANDE DISKUSSION	59

KÄLLOR

ELEKTRONISKA KÄLLOR

OPUBLICERADE KÄLLOR

BILAGOR

1 INLEDNING

Människor har aldrig flyttat så mycket som nu. Enligt Castles och Miller (1998, 3) blir slutet av 1900-talet och början på 2000-talet ett migrationens tidevarv. Europa är idag en av de världsdelar med ett stort antal invandrare, men ännu på 1960-talet var det vanligare att människor utvandrade än invandrade till Europa. Bara under 1950-talet förlorade Europa 2,7 miljoner invånare. Samtidigt blev det även vanligare med arbetskraftsmigration mellan de europeiska länderna (Bade, 2003, 217–219). Mellan åren 1849 och 1939 ägde den så kallade europeiska massutvandringen rum när människor flyttade till andra delar av världen, bland annat till Nordamerika och Australien. Ungefär 60 miljoner européer uppskattas ha flyttat under denna period (Castles & Miller, 2009, 7).

På 1970-talet kom Europa istället att bli mål för invandring från andra delar av världen. Invandringen tog fart som ett resultat av avkolonialiseringen, de europeiska återvändarna och den icke-europeiska invandringen. De tre största mottagarländerna under kalla krigets tid var Frankrike, Västtyskland och Storbritannien. Invandrarna kom i allmänhet från länder med kulturella och historiska band till mottagarlandet. En annan vanlig orsak till invandringen var kedjemigration och familjeåterföreningar. In på 1980-talet var det vanligt med invandring till de nordligare delarna av Europa, medan man i Sydeuropa fick se många utvandra. Invandrarna som kom till norr var flyktingar och asylsökande. (Bade, 2003, 217–220).

Även Finland har på senare tid öppnat sina gränser för fler invandrare och flyktingar. Antalet personer med utländsk bakgrund har stadigt ökat de senaste årtiondena (Statistikcentralen, 2019). Min hemstad Närpes tog emot sina första flyktingar år 1988 och har sedan dess i olika omgångar tagit emot fler flyktingar från i första hand Vietnam och forna Jugoslavien. På senare år har Närpes även tagit emot en grupp sudanesiska flyktingar (Närpesinfo, 2014, 17).

I Närpes finns en lång tradition av företagsamhet. Många har valt att bli växthusodlare och orten är även känd för sina två medelstora bolag inom

metallindustrin. Tack vare den blomstrande företagaran den har sysselsättningen varit god under lång tid och utbudet av arbetstillfällen har varit stort. När det så småningom inte fanns tillgänglig arbetskraft inom kommunens och landets gränser att anställa, vändes blickarna till den utländska arbetskraften. (Mattila & Björklund, 2013, 68–73).

1.1 Syfte

I den här avhandlingen lyfter jag fram Närpes som ett invandringspolitiskt exempel, hur det kommer sig att orten på den östbottniska landsbygden blivit mottagare av utländsk arbetskraft. Syftet är att analysera invandringsprocessen och mer specifikt studera arbetsinvandringen och mekanismerna som ligger till grund för den genom att göra en intervjustudie bland arbetsinvandrarna i Närpes. De specifika forskningsfrågorna berör de bakomliggande orsakerna till invandringen, en beskrivning av migrationsprocessen, vilka arbetsinvandrarna är, få en bild av hur väl de integrerats och slutligen se om de planerar att stanna i Närpes. Undersökningen görs med hjälp av intervjuer med tre arbetsgivare och åtta arbetsinvandrare i Närpes.

1.2 Kapitelbeskrivning

I kapitel två, där jag tar upp en del av invandringens historia, koncentrerar jag mig till tiden efter andra världskriget. Detta ska inte förstås som att internationell invandring på något sätt skulle vara en modern företeelse som bara funnits från 1900-talets senare del. Migrationen har en mycket längre historia än så, men jag har gjort denna avgränsning eftersom det är efter andra världskriget och under de senaste årtiondena som migrationen varit som mest omfattande (Castles & Miller, 1998, 4). En annan orsak till denna avgränsning är för att uppsatsen i sig inte handlar om de internationella flyttningsrörelserna utan om en migrationsföreteelse på den östbottniska landsbygden. I det tredje kapitlet belyses migrationen till och från Finland. Här går jag längre tillbaks i tiden för att i ett längre perspektiv diskutera de finländska migrationsströmmarna, detta för att få en bredare förståelse av hur migrationen i den finländska kontexten sett ut. Teorier om migration behandlas i kapitel fyra. Jag tar upp push-pull-teorin, som är den mest kända av

migrationsteorier. Vidare i kapitlet diskuteras sociala nätverk och kedjemigration. I det femte kapitlet återgår jag till Finland och närmare bestämt till att presentera hur den österbottniska kommunen Närpes gått från att vara en utflyttningsort till att bli föremål för omfattande arbetsinvandring. Efter presentationen av läget i Närpes går jag i kapitel sex in på den empiriska delen av slutarbetet. Dels ges en inblick i tidigare forskning på migrationens område och dels redovisas hur den empiriska undersökningen genomförts. I kapitel sju redovisas undersökningens resultat, som bygger på intervjuer med tre arbetsgivare och åtta arbetsinvandrare. Slutarbetets innehåll och slutsatser knyts samman i kapitel åtta med en avslutande diskussion.

1.3 Begrepp

I den här pro gradu-avhandlingen används begrepp som är kopplade till flyttningsrörelser, till exempel flykting, arbetsinvandring, migration och integration. För att klargöra vad som avses med begreppen definieras de mest centrala av dem här nedan.

1.3.1 Flykting

Nationalencyklopedin definierar en flykting som ”en person som lämnat sitt hemland på grund av risk för förföljelse” (Nationalencyklopedin, 2019). I FN-konventionen definieras vad som menas med flykting:

I 1951 års FN-konvention om flyktingars rättsliga ställning, kompletterad med 1967 års flyktingprotokoll, definieras en flykting som en person som lämnat sitt hemland och som inte kan återvända dit på grund av fruktan för förföljelse till följd av ras, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp, religiös eller politisk uppfattning. (Nationalencyklopedin, 2019).

1.3.2 Invandrare och invandring

En invandrare eller immigrant är benämningen på ”en person som flyttar in i ett land från ett annat land, för att bosätta sig där en längre tid” (Nationalencyklopedin,

2011). Invandring beskrivs därmed som ”varaktig inflyttning (immigration) av människor till ett land från ett annat” (Nationalencyklopedin, 2011).

1.3.3 Arbetsvandring och arbetskraftsinvandring

Arbetsvandring innebär frivillig flyttning, ”tidsbegränsad, vanligen år från år upprepad färd till en plats utanför hemorten i syfte att få avlönat kroppsarbete” (Nationalencyklopedin, 2019). Frånvaron hemifrån ska enligt definitionen vara minst någon vecka för att kunna räknas som arbetsvandring. Eftersom personen bara är borta under en begränsad tid registreras oftast inte flytten. (Nationalencyklopedin, 2019).

Arbetskraftsinvandring beskriver ”invandring, permanent eller tillfällig, av arbetskraft till ett land” (Nationalencyklopedin, 2019):

Arbetskraftsinvandring skiljer sig från flykting- och anhöriginvandring, även om gränserna mellan dessa tre typer inte alltid är klara, särskilt som motiven ofta är blandade och svåra att särskilja. Den invandrade arbetskraften kan bestå av gästarbetare, säsongarbetare eller arbetare som avser att stanna längre tid eller permanent. (Nationalencyklopedin, 2019).

1.3.4 Migration och kedjemigration

Vid migration förflyttar sig en individ eller en grupp och byter varaktig boplat. ”Emigration respektive immigration avser flyttningar över nationsgränser och benämns sammanfattande extern migration. Flyttning inom ett land kallas intern migration” menar Runblom (1988, 261). Nyman-Kurkiala (1999, 18) skriver att vid kedjemigration ”påverkar tidigare migranter senare migranter att flytta. Mellan en inflyttningsort och en utflyttningsort uppstår då en över tiden fortgående migrationskedja”.

1.3.5 Integration och assimilation

Integration är den ”process som leder till att skilda enheter förenas; även resultatet av en sådan process” (Nationalencyklopedin, 2019). Det innebär att en invandrare som

integrerats är delaktig i samhället, genom arbete och socialt liv, men har samtidigt behållit delar av sin kultur. Med assimilation menas när en minoritet "helt överger sin egen kultur, så att ursprungliga kulturskillnader försvinner" (Nationalencyklopedin, 2019).

2 EUROPAS MIGRATIONSTRÖMMAR

I det här kapitlet redogörs för olika typer av migration som ägt rum i Europa under de senaste 100 åren. Mellankrigstiden (1918-1939) var en turbulent tid i Europa. Den ekonomiska nedgången som drabbade västvärlden banade väg för fascismen och nazismen i Europa (SO-rummet, 2010). Dessa totalitära ideologier, tillsammans med kommunismen, gjorde livet svårt för människor som hamnade i deras väg. På 1930- och 40-talen tvångsförflyttade kommunisterna människor i stora massor från sina hem bland annat till arbetsläger i Sibirien. Nazisterna å sin sida tvingade miljontals judar, funktionshindrade, romer och även oliktankare in i koncentrationsläger, där många sedan också blev dödade. Utöver dessa tvångsförflyttade Hitler flera miljoner människor, bland annat polacker till slavarbete i Tyskland (World Encyclopedia of Law, 2013). Även om tvångsförflyttningarna under andra världskrigets fasor och tiden innan kriget bröt ut, inte ingår i det här arbetet är dessa händelser viktiga att nämna eftersom det var en tid när exceptionellt många människor i Europa tvingades bort från sina hem.

Efter andra världskrigets slut fortsatte människor att flytta. Migrationen inom och till Europa under kalla krigets tid (1945-1991) kan indelas i tre faser: kolonial migration, arbetsmigration samt flykting- och asylmigration. Den etniska migrationen blev vanligare efter kalla krigets slut. (Bade, 2003, 221).

2.1 Migrationen från kolonierna

Europeiska kolonialtiden fick sitt slut efter andra världskriget (Bade, 2003, 221). På 1930-talet myntade tyske Moritz J. Bonn begreppet avkolonialisering för att beskriva diskussionen om kolonierna, som hade pågått allt sedan första världskrigets tid (Albertini, 1966, 28). Kolonier upplöstes dels genom fredliga förhandlingar och dels genom blodiga strider. Avkolonialiseringen tog fart först i Asien, sedan i Afrika. Detta gav upphov till två omfattande strömmar av migration till Europa.

Första strömmen bestod av europeiska bosättare och européer som varit placerade i kolonierna, såsom tjänstemän och militärer. Den andra strömmen bestod av icke-

européer som tjänstgjort i kolonierna. De emigrerade på grund av diskriminering eller förföljelse (Reinhard, 1988, 187–204, Reinhard, 1990, 133–193).

De icke-europeiska invandrarna som kom till Europa i samband med avkolonialiseringen fick inte ett lika bra mottagande som de med europeisk härkomst. Flertalet blev ofta diskriminerade och var både ekonomiskt och socialt utsatta. Som exempel kan nämnas de algeriska soldaterna, harkiserna, som i Algerietkriget (1954–1962) stred för Frankrike. När fransmännen drog sig tillbaka från kolonin blev harkiserna lämnade till sitt öde i Algeriet. De behandlades som förrädare, en del till och med mördades. De som lyckades fly till Frankrike blev där placerade i läger. När harkiserna, som bott i läger, senare fick franskt medborgarskap var 70 procent av dem utan arbete. (Bade, 2003, 224).

Den post-koloniala invandringen var så omfattande att det fick de före detta kolonialmakterna, främst Storbritannien och Frankrike, att anta en restriktivare icke-europeisk invandringspolitik. Denna nya hållning var svår att legitimera med tanke på ländernas förflutna som kolonialmakter. Allt färre invandrare från Nordafrika fick visum. I och med högerpopulistiska Jean-Marie Le Pens valframgång år 1983 blev det lättare för katolska invandrare, jämfört med muslimska, att flytta till Frankrike. De icke-europeiska invandrarna som flydde till Europa undan förföljelse upplevde rasism i mottagarlandet. (Bade, 2003, 224–225).

2.2 Arbetskraft migrerar

Efter andra världskrigets slut var det krigshärjade Europa i behov av arbetskraft. Industrialiseringen och återuppbyggandet efter krigsåren krävde en hel del arbetskraft och det fanns inte tillräckligt med arbetskraft inom Europas gränser (Forsander, 2002, 16). Människor från jordbrukarsamhällen sökte arbete där industrierna fanns. Ofta var utflyttningen en förlust för de underutvecklade regionerna, eftersom de förlorade nödvändig arbetskraft inom jordbruket. Regioner i södra Italien är ett exempel på det (Bade, 2003, 227–228).

I mitten av 1950-talet fanns det ingen egentlig brist på arbetskraft i Europa. Problemet var att de jobb som fanns inte lockade till sig den inhemska arbetskraften. Varken lönen eller arbetsförhållandena upplevdes särskilt attraktiva. Den utländska arbetskraften var inte lika kräsen. De såg istället sin chans att säkra sin utkomst. Den utländska arbetskraften fick avtalsenlig lön, men arbetsuppgifterna var ofta hälsovådliga. Många fick problem med hälsan och återvände efter en tids arbete till hemlandet. Mottagarländerna levde dock i någon form av tro att arbetsinvandrarna bättre klarade av de svåra arbetsförhållandena än vad den inhemska arbetskraften gjorde. (Bade, 2003, 229–230).

I länder där den ekonomiska tillväxten var hög spelade den utländska arbetskraften en stor roll när det gäller företagets möjlighet att fylla behovet av arbetskraft. Speciellt industrin var beroende av den utländska arbetskraften. När den ekonomiska tillbakagången var ett faktum fungerade arbetsinvandrarna som ett slags chockdämpare. Invandringsländerna exporterade den påföljande arbetslösheten genom att skicka hem invandrarna. Utvandrarländerna stod som de största förlorarna eftersom deras ekonomier blev ytterligare ansträngda av ett stort antal arbetslösa återflyttare. (Bade, 2003, 230–231).

Invandringen kan indelas i två perioder av migration. Första vågen av invandring svepte över västra Europa. Flertalet stater tog i bruk en rekryteringsplan, med vars hjälp man sökte gästarbetare. Syftet var att dessa gästarbetare skulle mätta det gapande behovet av arbetskraft och sedan då behovet inte fanns längre, skulle de återvända till sina hemländer. Så blev inte fallet. Gästarbetarna stannade kvar och fortsatte att utföra de tunga arbeten inom industrin, som ingen annan ville göra. De västeuropeiska länderna blev således beroende av den utländska arbetskraften (Piore, 1979, 17–19). Gästarbetarna var ofta män som hade sina familjer kvar i hemlandet. Så småningom följde resten av familjen efter mannen och senare föddes andra generationens invandrare i det nya hemlandet. Vid den här tiden började den egentliga integreringsprocessen (Piore, 1979, 61–65).

Arbetsinvandrarna som anlände tack vare bilaterala avtal stannade oftast en period, medan de som invandrat från de forna kolonierna bosatte sig permanent i mottagarlandet. Under senare delen av 1960-talet förändrades detta. Den cirkulära

migrationen, där migranter återvänder till sina ursprungsländer efter ett tag för att sedan migrera igen, byttes istället mot kedjemigration. Antalet permanenta flyttningar ökade och familjer återförenades i det nya hemlandet. (Bade, 2003, 231).

Oljekrisen år 1973 minskade på mottagarländernas iver att ta emot arbetskraft, eftersom krisen fick människorna att tvivla på fortsatt ekonomisk tillväxt. I takt med att den ekonomiska tillväxten avtog och arbetslöshetsgraden ökade reglerades invandringen alltmer (Bade, 2003, 228). Det ekonomiska läget var en pådrivande orsak till att restriktioner infördes. Men restriktionerna hade föga verkan. Plötsligt var många arbetsinvandrare tvungna att bestämma sig för att antingen stanna eller flytta hem igen. Många valde att stanna, lockade av den levnadsstandard de nu vant sig vid (Bade, 1994, 45–46).

Av dem som invandrade till Västtyskland under åren 1973–75 var 31 procent barn och släkt till arbetsinvandrare. Olika sociala förmåner, såsom möjligheten att få barnbidrag, bidrog till familjeåterföreningar (Moch, 1992, 187). Det var inte bara i Västtyskland som familjer återförenades. Bland andra USA och Storbritannien hade stora invandringsströmmar. Mellan åren 1969 och 1977 tog britterna emot 58 875 manliga arbetsinvandrare. Tillsammans med dem anlände även 259 646 närstående (Anwar, 1995, 275).

Den restriktiva invandringspolitiken påverkade alltså invandringen i mycket liten grad. Hollifield (1992, 214–232) kallar detta fenomen för den liberala paradoxen. Med det menar han att liberala stater, som verkar under rättsstatsprincipen, inte tillåts att helt skära av migrationsprocesser, utan att bryta mot grundläggande humanitära förpliktelser eller principerna om mänskliga rättigheter.

2.3 Flykting- och asylmigrationen tar fart

Andra vågen av invandring tog fart som ett resultat av oljekrisen. Länder som tidigare värvat utländsk arbetskraft ville istället kontrollera invandringen. Trots försöken att reglera invandringen ökade antalet snabbt. Europa blev mot sin vilja en mottagare av asylsökande och flyktingar. Fram till år 1985 hade 167 000

asylansökningar registrerats (Salt, Clarke & Schmidt, 2000, 5). Länder såsom Finland, Italien, Portugal och Spanien hörde under de tidigare årtiondena till den grupp europeiska länder varifrån arbetskraft emigrerade. I slutet av 1970-talet blev även dessa mottagarländer (Carmon, 1996, 16). Finland blev på 1980-talet mottagare av kvotflyktingar och asylsökande. Finland hade ingen tidigare erfarenhet av invandring (Korkiasaari & Söderling, 1998, 14–24).

Under första vågen togs invandrare mot för att trygga den egna arbetsmarknaden. Under andra vågen kom invandrarna självmant. De nya invandrarna var ofta flyktingar eller släktingar till de tidigare invandrarna. På 1980-talet tog diskussionen om invandrarnas integration fart. Begrepp som etnicitet och kultur diskuterades för första gången. Rädslan var stor för att invandrarna skulle segregeras. Andra generationens invandrare tenderade att segmenteras i invandrartäta områden. Det behov av arbetskraft som invandrarna en gång fyllt minskade i takt med att industrierna flyttade till billigare länder. Slutresultatet blev att invandrarna, som ofta saknade både språkkunskaper och utbildning, fann det svårt att hitta nya jobb (Forsander, 2002, 18–19). Kritikerna menar att invandrarna gick från att uttryckligen vara en arbetsmarknadsfråga till att bli en socialpolitisk sådan (Necef, 2000, 134).

2.4 Fortsatt behov av utländsk arbetskraft

Undersökningar indikerar framtida arbetskraftsbrist i Europa. Den åldrande arbetskraften har pekats ut som orsaken till denna brist. De nordiska länderna haft full sysselsättning och inom många branscher har rekryteringen av arbetskraft varit svår (Vobruha, 1999, 24–25). För att täcka upp för arbetskraftsbristen har blickarna vänts utomlands. I regeringens invandringspolitiska program, som fastställer Finlands riktlinjer för invandringspolitiken, betonas bland annat främjandet av arbetsbetonad invandring. Invandring och invandrare lyfts fram som ett sätt för att klara av problemet med den åldrande arbetskraften. I programmet fastslås att ”syftet med programmet är att synliggöra och främja regeringens migrationspolitiska linje som stöder migration som stärker sysselsättningen och den offentliga ekonomin, förbättrar försörjningskvoten och främjar internationaliseringen av ekonomin”. (Sisäministeriö, 2018, 9).

Många länder har avancerade program för hur invandrare bedöms, vem som i slutändan ska tas emot och vem som nekas inträde. Australien, Kanada och Nya Zeeland använder sig av ett system som tar fasta på den sökandes utbildningsnivå, yrke, kunskaper i engelska, ålder och familjerelationer. Flera länder, bland annat Förenta staterna, säljer ett antal uppehållstillstånd per år, för att attrahera utländska investerare (Borjas, 2001, 177). Det huvudsakliga målet är detsamma som återfinns i regeringens invandringspolitiska program, nämligen att stärka den inhemska arbetsmarknaden (Sisäministeriö, 2018, 9).

3 MIGRATIONEN FRÅN OCH TILL FINLAND

Finland är ett land med lång tradition av emigration. Ända sedan år 1157 då Finland blev en del av det svenska riket har finländarnas sorti till Sverige, i hopp om arbete och ett bättre liv, varit känt (Roinila, 2000, 59). Mellan åren 1860 och 2010 beräknas närmare 1,4 miljoner finländare ha emigrerat från Finland. Största delen av dessa har flyttat till Sverige, Nordamerika och olika delar av Europa (Siirtolaisuusinstituutti, 2011).

3.1 Flera vågor av emigration

Emigrationen har gått i vågor. Under perioderna 1890–1914, 1920–1930 och 1950–1960 emigrerade ett stort antal finländare. Detta har lett till en signifikant befolkningsminskning, inte minst i svenskbygderna (Roinila, 2000, 59). Mellan åren 1870 till 1929 tros cirka 70 000 finlandssvenskar ha lämnat Finland (Myhrman, 1966, 262).

Österbotten är det område i Finland som i störst utsträckning påverkats av utvandringen. Av de finlandssvenska emigranterna kom 75 procent från Vasa och övriga Österbotten (Sandlund, 1981, 218). Men utvandringen var också vanlig bland de finskspråkiga österbottningarna. Hälften av alla finländska emigranter mellan åren 1870 och 1930 kom från Österbotten (Korkiasaari, 1989, 24).

I början av 1900-talet flyttade många finländare till Förenta staterna, Kanada och även Australien. Emigrationen till Nordamerika har varit omfattande. Genom tidigare emigranter och andra kontakter fick finländarna höra om möjligheterna till ett gott liv på andra sidan Atlanten. Många tog chansen och reste iväg (Roinila, 2000, 61). Två andra emigrationsdestinationer, som kanske är mindre kända, är Ryssland och Norge. Många av dem som emigrerade österut och norrut var säsongarbetare (Korkiasaari, 1989, 7–8). Efter andra världskriget beräknas också 17 500 finländare ha flyttat till andra delar av Europa (Korkiasaari, 1989, 75).

De som emigrerade efter andra världskriget stannade ofta kortare perioder. En del hade tidsbundna arbetskontrakt och somliga studerade. Emigranterna hade högre utbildningsnivå än de som emigrerat innan (Korkiasaari, 1989, 74). Under den starka emigrationsvågen på 1960- och 70-talet emigrerade i första hand arbetarna till Sverige och Norge, medan de högtbildade kvinnorna flyttade till Danmark (Tuomi-Nikula, 1986, 19).

3.1.1 Emigrationen till Sverige

Som tidigare nämndes har finländare i århundraden flyttat till Sverige. Det är omöjligt att avgöra hur många finländare som flyttade till Sverige under tiden som Finland var en del av det svenska konungariket. Det finns nämligen inga uppgifter om dem som reste mellan länderna utan pass (Roinila, 2000, 61). Stockholm med omnejd var många finländares mål. På 1200- och 1300-talet antas de finländska emigranternas andel ha uppgått till en femtedel av befolkningen (Koivukangas, 1981, 27–43). På 1500-, 1600- och 1700-talen säsongsarbetade många finländare i Sverige. På vintern jobbade de i svenska gruvor och på sommaren var de hemma i Finland (Oman, 1986, 39).

Ekonomi har inte varit den enda orsaken till att finländare emigrerat. Krig och svält har under olika tidsperioder tvingat finländare att flytta. Till exempel, i samband med stridigheterna (1808–09), när Sverige förlorade Finland till Ryssland flydde en del till Sverige. Under andra världskriget evakuerades cirka 70 000 finländska barn och funktionshindrade till Sverige. (Korkiasaari, 1989, 16–17).

Efter andra världskriget var Sverige det främsta mottagarlandet av finländska migranter. Det antas att 80 procent av all finländsk emigration efter år 1945 var till Sverige (Korkiasaari, 1989, 74). Sedan år 1954 har arbetskraften, genom ett samnordiskt arbetsmarknadsavtal, haft fri rörlighet i de nordiska länderna. Under 1960- och 70-talet flyttade 400 000 finländare till Sverige. Av emigranterna var övervägande del finlandssvenskar (Korkiasaari, 2000, 137–140). Finlandssvenskarnas språkliga och geografiska närhet till Sverige anses ha starkt samband med valet av emigrationsmål (McRae, 1988, 94). Handeln med Sverige har också lyfts fram som en orsak till emigration (Ylikangas, 1989, 82–83).

3.1.2 Emigrationen till Ryssland

Efter år 1809 emigrerade många finländare till Sankt Petersburg för att arbeta inom servicebranschen och som hantverkare (Korkiasaari, 1989, 11). Finländare flyttade också till andra delar av Ryssland, exempelvis till Karelen och områdena kring Norra ishavet. En del till och med tjänstgjorde i den ryska armén (Kolehmainen, 1968, 2).

Eftersom Finland efter kriget (1808–09) var en del av det ryska tsardömet är det svårt att bedöma hur många finländare som emigrerade österut. Enligt ryska uppgifter fanns det i slutet av 1800-talet 36 000–38 000 finnar på olika håll i Ryssland, varav 80 procent bodde i Sankt Petersburg-området. (Korkiasaari, 1989, 11–12). Innan första världskriget bröt ut hade uppskattningsvis 150 000 finländare emigrerat till Ryssland. Under 1920- och 30-talet tros ytterligare 15 000–20 000 finnar ha flyttat illegalt till det nygrundade Sovjet. Av dessa var 6 000–8 000 finländare som flyttade från Nordamerika. (Koistinen, 1986, 9).

3.1.3 Emigrationen till Norge

Före andra världskriget flyttade nästan 10 000 finländare från norra Finland till den norska nordkusten. Som störst var emigrationen mellan åren 1830 och 1860. Det var fiskerinäringen, gruvverksamheten och jordbruket som förde finländarna till Nordnorge. Men arbetet visade sig vara tungt och för övrigt var inte norrmännen särskilt förtjusta i finländarna, eftersom många av migranterna var laestadianer och hade en stark religiös övertygelse (Kolehmainen, 1968, 3). Många av dem reste vidare till Nordamerika. De första finländska emigranterna i USA och Kanada hade således först flyttat till Norge (Myhrman, 1976, 182).

3.1.4 Emigrationen till Nordamerika

Enligt finländska passuppgifter från 1870 till 1930 emigrerade cirka 400 000 finländare till Nordamerika. Största delen reste till USA (320 000 personer). Majoriteten av emigranterna var österbottningar från jordbrukarfamiljer (Korkiasaari, 1989, 27). Under den ryska tiden hamnade Österbotten i periferin för handeln och det fick en del finlandssvenskar att flytta till Nordamerika. Det är dock svårt att utläsa

hur många av dessa som de facto var finlandssvenskar. Före år 1917 klassades finlandssvenskarna i statistiken som ryssar och efter att Finland blev självständigt registrerades utflyttarna som finnar. Fram till år 1930 beräknas dock cirka 18 000 finlandssvenskar ha lämnat hembygden för Nordamerika (Roinila, 2000, 72–74).

De bakomliggande orsakerna till varför folk flyttade verkar ha varit liknande som för dem som emigrerade till Sverige. Ekonomin, det aktuella politiska läget, önskan att komma undan rysk militärtjänst och religiös intolerans fick många finländare att flytta till USA och Kanada (Norman & Runblom, 1988, 124–125). Flytten var inte särskilt uppskattad bland de hemmavarande. I flera fall var det familjefäder som lämnade fru och barn efter sig och det sågs inte med blida ögon (Kolehmainen, 1968, 5).

3.2 Finland som mottagarland

Finland har, genom lagstiftning och myndighetsåtgärder, på ett effektivt sätt skyddats från invandring. För att få flytta till Finland har släktskap krävts, till exempel genom finländsk förälder, tidigare finländskt medborgarskap eller äktenskap med finländare (Laakkonen, 1996, 124–125). I Finland har utlänningar och invandring betecknats som en säkerhetsrisk. Det ansågs vara en del av säkerhetspolitiken att skydda sig mot invandring. Den invandrarpolitik Finland bedrev fram till år 1992 berodde på relationerna till öst. Finland ansågs, med tanke på relationerna till Sovjetunionen, inte ha råd att erkänna flyktingar eller ta mot flyktingar (Lepola, 2000, 43–45).

Även om invandringen till Finland inte är ett nytt fenomen, så har omfattningen av och orsakerna till invandringen har varierat. Många finländare valde i början av 1900-talet att emigrera till Nordamerika och även Sverige, samtidigt som de som flyttade till Finland vid den här tidpunkten främst var finländska återflyttare. På 1990-talet ökade invandringen. Människor sökte sig till Finland av familjeskäl och för att söka asyl. På senare tid har det även blivit vanligare att människor kommer till Finland för att studera eller för att arbeta. (Arbets- och näringsministeriet, 2019).

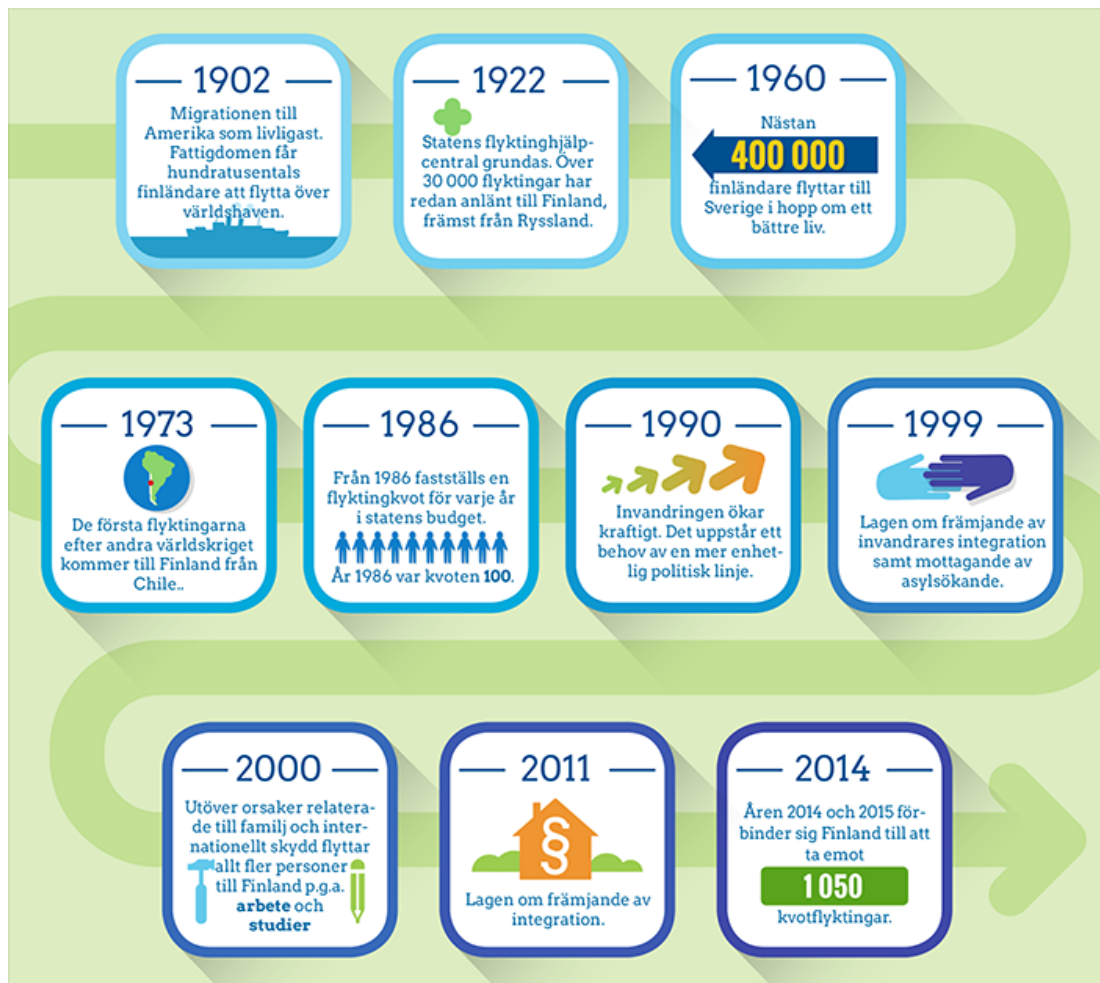
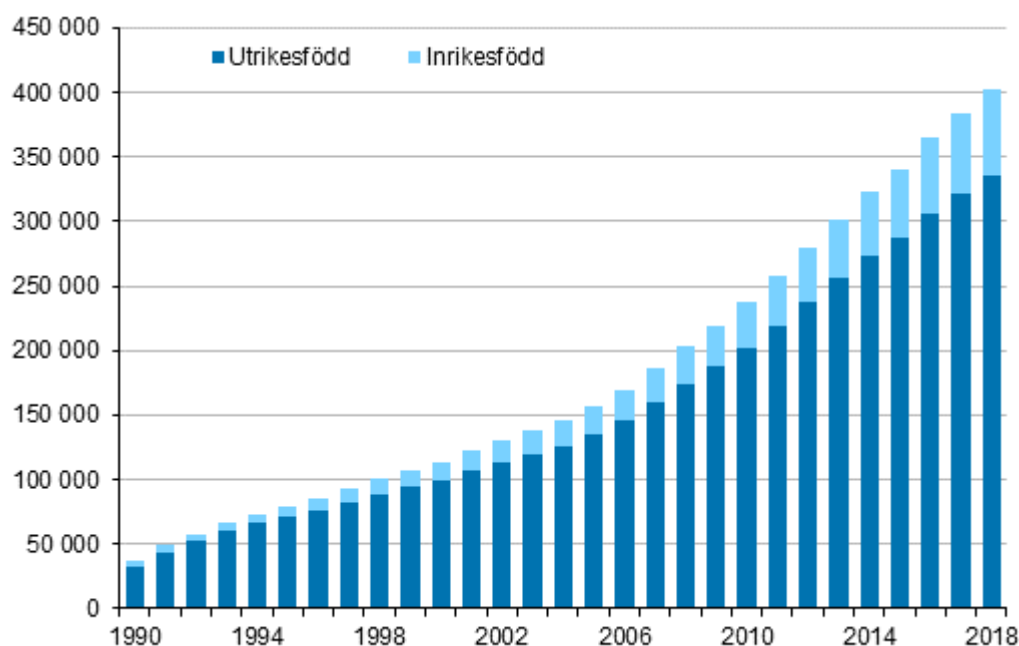

Bild 1. Invandringen i Finland. (Arbets- och näringsministeriet, 2019).

3.2.1 Antalet personer med utländsk bakgrund ökar

I slutet av år 2018 fanns det över 400 000 personer bosatta i Finland med utländsk bakgrund. Enligt Statistikcentralen motsvarar det 7,3 procent av hela befolkningen och antalet personer med utländsk bakgrund bosatta i Finland har fördubblats på tio år. Statistiken visar att en femtedel av alla med utländsk bakgrund har sitt ursprung i Ryssland eller forna Sovjetunionen. De näst största grupperna av var estländare, irakier, somalier och exjugoslaver. (Statistikcentralen, 2019).

Figur 1. Antal personer med utländsk bakgrund i Finland åren 1990–2018
(Statistikcentralen, 2019)

Över hälften av personerna med utländsk bakgrund är bosatta i Nyland. Sett på kommunnivå är det fyra kommuner som utmärker sig. Utöver städerna Vanda (19 %), Esbo (17 %) och Helsingfors (16 %) i huvudstadsregionen har Närpes (16 %) högst andel bosatta med utländsk bakgrund. Även landskapet Åland har en hög andel med utländska härkomst, nämligen 15,5 procent av befolkningen. (Statistikcentralen, 2019).

Antalet asylsökande har de senaste åren ökat i snabb takt. Under 2000-talet har antalet asylsökande i Finland varierat mellan 1 500 och 6 000. År 2015 kom rekordmånga 32 476 asylsökande till Finland. År 2018 var antalet asylsökande nere på drygt 4500 personer och 2500 sökte skydd genom familjeåterförening (Statistikcentralen, 2019).

Stadsrådet beslutade inför 2014 att höja flyktingkvoten från 700 till 1050 flyktingar. Även Närpes tog emot en del av dessa kvotflyktingar. Fyra sudanesiska flyktingfamiljer (totalt 20 personer) placerades i Närpes i slutet av 2014 (Närpesinfo, 2014, 17). Från och med 2016 sänktes dock flyktingkvoten till 750 flyktingar per år (Statistikcentralen, 2019).

4 TEORIER OM MIGRATION

Migrationsforskare använder sig av olika teorier och modeller i studiet av migration. Inom migrationsforskningen finns ingen teori som står över de andra, men push-pull-teorin är en av de mest kända och använda. Teorin har haft stor betydelse inom ekonomisk, kulturgeografisk forskning. Geografen Ravenstein var den som i slutet av 1800-talet i *The Laws of Migration* presenterade teorin. (Nyman-Kurkiala, 1999, 36).

4.1 Push and pull-teorin

Enligt push-pull-teorin fungerar migration i termer av faktorer i hemlandet som uppmuntrar till utvandring (push) och faktorer i mottagarlandet som gör invandring attraktivt (pull). Den bygger på nyttomaximeringstänkandet och utgår ifrån att människan handlar rationellt (Häggström, Borgegård & Rosengren, 1990, 8–9).

Geografen Lee (1966, 47–57) utvecklade Ravensteins idéer om push-pullfaktorer. Migranternas rationella beslut att flytta påverkas av faktorer associerade både med utflyttningsorten (origin) och inflyttningsorten (destination) samt mellanliggande hinder (intervening obstacles). Lee illustrerar faktorerna med hjälp av en figur med plus-, minus- och nollfaktorer. Plus- och minusfaktorerna representerar fördelar och nackdelar på såväl utflyttnings- som inflyttningsorten. Där emellan finns mellanliggande hinder som gör en eventuell flytt svårare att genomföra. Lee nämner Berlinmuren (år 1961–1989) som ett exempel på en faktor som på ett påtagligt och negativt sätt försvårade människors möjligheter att flytta. Nollfaktorerna i figuren beskriver neutrala omständigheter, som påverkar migrationen varken positivt eller negativt.

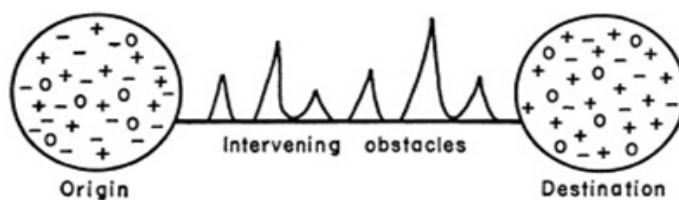

Bild 2. Lees schema för migrantens beslutssituation (Lee, 1966, 48).

Push-pull-teorin kan fungera som ett hjälpmedel då migranternas motiv till emigration och återvandring ska beskrivas (Nyman-Kurkiala, 1999, 39). Teorin ger dock inte svar på orsakerna till varför en människa väljer att migrera (Häggström, Borgegård & Rosengren, 1990, 8–9). Castles och Miller (2009) understryker behovet av att undersöka ett helt migrationssystem. Enligt dem behöver migrationen studeras ur såväl makro-, mikro- och mesoperspektiv (Castles & Miller, 2009, 28).

Mikroperspektivet behandlar migranternas sociala nätverk och hur tillgången på information främjar migrationen. Enligt Jackson (1986, 14–15) är människor inte individualistiska, utan reagerar i relation till personerna i sin omgivning och därför behöver även den delen beaktas i sammanhanget. Makroperspektivet behandlar den ekonomiska situationen, relationen mellan länderna och de juridiska restriktioner länderna ifråga har, till exempel hur invandringspolitiken regleras (Boyd, 1989, 645). I mesoperspektivet kopplas mikro- och makronivån samman. Förespråkare menar att mikro- och makroperspektivet bör studeras tillsammans för att på bästa sätt förklara faktorerna som styr migrationen (Hammar & Tamas, 1997, 14).

4.2 Sociala nätverk

De sociala nätverkens betydelse i migrationsprocessen uppmärksammades på 1980-talet. Syftet var att med hjälp av sociala nätverk förklara de migrationsmönster och relationer som gör migrationen möjlig (Boyd, 1989, 639). Sociala nätverk beskriver det nätverk av sociala kontakter som finns till exempel mellan människor, organisationer och länder (Pescosolido, 2006, 209). Genom dessa sociala kontakter får migranten information och praktisk hjälp för att flytten ska bli möjlig (Teitelbaum, 2008, 55–56).

En viktig orsak till att människor flyttar är förekomsten av arbetstillfällen. Hägerstrand (1957, 126–154) konstaterar dock att de som vill emigrera behöver kunskap om att det finns arbete att få. Denna kunskap kan potentiella emigranter få via kontakter med tidigare emigranter. Häggström (1978, 26) beskriver handlingen som en feedback-process.

Flera forskare (Hietala, Häggström, Borgegård och Rosengren, m.fl.) har studerat de sociala nätverkens betydelse för migrationen mellan Finland och Sverige och konklusionen är att relationer och den informationsspridning som relationer möjliggör, haft avgörande påverkan på dels beslutet att flytta men även valet av ort som migranterna flyttat till. Vänner, släkt och bekanta hjälpte emigranterna att få arbete och bostad på den nya orten (Nyman-Kurkiala, 1999, 39–42).

Sociologen Boyd (1989, 651) menar att migration och de sociala nätverken även innefattar överföring av pengar. Hon menar att detta har en viktig roll i förhållandet med familjen och släkten, eftersom pengarna kan vara den inkomstkälla som gör det möjligt för familjen och släkten att klara sig i hemlandet. Samtidigt menar Boyd att dessa relationer stimulerar till att fler framöver kan komma att migrera.

4.3 Kedjemigration

Begreppet kedjemigration (Chain migration) myntades av författaren Lochore (1951, 23–24) för att förklara sydeuropéernas migration till Australien på 1800-talet och tidigt 1900-tal. Lochore definierar kedjemigration enligt följande:

...an established route along which migrants continues to move over a period of many years from a European peasant community to a modified peasant community in the new world.

Även om Lochore använde begreppet för att beskriva europeiska kolonialiseringen av Australien är termen idag vedertagen (Nyman-Kurkiala, 1999, 42). Teorin om kedjemigration är väsentlig då frivillig migration diskuteras, men kan inte tillämpas lika väl i samband med flyktingmigration eller internationella företags rekrytering av högutbildad arbetskraft. Kedjemigrationen är en emigrationsrörelse och behöver inte vara från ett land till ett annat land. Migration kan också ske inom ett land, exempelvis från en ort till en annan, menar sociologen Price (1969, 212).

Sociologen Price (1969, 210–212) utvecklade Lochores tes om kedjemigration genom att dela in händelseförloppet i tre faser:

1. Pionjärer flyttar från sitt hemland
2. Pionjärerna övertygar andra att flytta och ansluta sig till dem
3. Immigranterna har etablerat sig och bosatt sig permanent

I första fasen väljer en eller flera pionjärer att flytta från hemlandet. Oftast handlar det om unga män. Enligt Price (1979, 210) har pionjärerna ofta för avsikt att någon gång återvända till hemlandet. I andra fasen börjar pionjärerna att känna sig ensamma. De besöker hemlandet eller försöker övertyga andra (unga män) att ansluta sig till dem i det nya landet. Om någon visar intresse att migrera får de hjälp av pionjärerna med att hitta arbete och bostad (Price, 1979, 113). I den tredje fasen har pionjärerna etablerat sig i det nya landet och bosatt sig permanent. Familjer börjar anlända till det nya hemlandet och en del av pionjärerna har även gått in i relationer med personer på orten. Andra pionjärer har valt att söka en partner i hemlandet, för att sedan återvända till inflyttningssorten (Price, 1979, 113, Price, 1969, 211).

Prices tes är nära sammankopplad till teorin om sociala nätverk. Även Nyman-Kurkiala (1999, 18) menar att de sociala nätverken spelar en relevant roll i valet att migrera. Hon skriver följande om den kollektiva migrationscykeln:

Vid kedjemigration påverkar tidigare migranter senare migranter att flytta. Mellan en inflyttningssort och en utflyttningssort uppstår då en över tiden fortgående migrationskedja. Denna består av migranter som socialt är länkade vid varandra vid släktskap, vänskap, parförhållande eller bekantskap. Det är således aktiveringen av migranternas sociala nätverk som åstadkommer den kollektiva migrationsprocessen. (Nyman-Kurkiala, 1999, 18).

En människas flytt föder en vilja bland andra att flytta (Rondahl, 1972, 260). Även Castles och Miller (1998, 5–19) menar att migration är en kollektiv handling. Kedjemigration ses i många fall som det vanligaste sättet att migrera. När sydeuropeer emigrerade till Australien kom överlägset flest genom kedjemigration. Av dem som emigrerade till USA mellan åren 1908 och 1910 saknade bara sex procent släkt och vänner på den ort de flyttade till (Price, 1979, 109).

Castles och Miller (1998, 28) utvecklade en egen modell för migrationsrörelsernas utvecklingssteg. Till stor del överensstämmer deras fyrstegsmodell med de tre faserna Price presenterat:

1. Tillfällig arbetsmigration. Oftast handlar det om unga män, som kontinuerligt har kontakter till hemlandet.
2. Vistelsen i den nya omgivningen förlängs. Arbetsinvandrarna utvecklar sociala nätverk med släkt och andra från hemorten som är i samma situation.
3. Familjer återförenas med arbetsinvandrarna. Personerna blir mer fast beslutna om att stanna kvar, de engagerar sig till exempel i egna föreningar.
4. Arbetsinvandrarna och deras familjer bosätter sig permanent.

Som nämndes tidigare menar Boyd (1989, 651) att teorin om sociala nätverk också består av att skicka och ta emot pengar. Castles och Miller nämner också inkomstöverföringar som en del i första steget i deras fyrstegsmodell (1998, 28).

Betydelsen av de sociala nätverken verkar också vara stor när det gäller migration i de nordiska länderna. Stjernström (1998, 171) noterar att bara tio procent av de som flyttat inom Sverige har valt en ort där de saknar sociala kontakter. Samma mönster fann Pohjola (1991, 435–444) bland migranterna i norra Finland.

Nyman-Kurkiala (1999, 53) menar att de sociala nätverken sannolikt fungerar på ett liknande sätt i samband med kedjeåtervandringen som vid kedjemigrationen. Därför kopplar hon i sin doktorsavhandling (Att flytta bort och hem igen) samman teorin om kedjemigration med diffusionsteori i sökandet efter svaret på varför en grupp människor valde att flytta från Jakobstad till Gävle och sedan några år senare tillbaka igen (Nyman-Kurkiala, 1999, 53–62).

Diffusionsteorin innebär i korthet att någon presenterar en idé (innovation) som sprids till en eller flera individer (Rogers, 1995, 5–6). Diffusionsprocessen kan beskrivas som en S-formad kurva (Rogers, 1995, 257–259). Till en början mottas innovationen positivt endast av ett fåtal. Ju längre tiden går accepteras idén av allt fler och till slut når kurvan taket och processen avslutas. Nyman-Kurkiala (1999, 199–207) visar i studien att flyttrörelsen är en kollektiv handling, även vid

återflyttningen och inte minst därför behöver man förstå de sociala nätverkens och innovationsspridningens betydelse vid kedjemigration.

I kapitel sju går jag in närmare på att diskutera kedjemigrationen och de sociala nätverkens betydelse för hur det kommer sig att Närpes idag har en hög andel arbetsinvandrare.

5 FRÅN UTVANDRING TILL INVANDRING I NÄRPES

Närpes ligger i Österbotten på Finlands västkust, cirka 80 kilometer söder om regionhuvudstaden Vasa. Kommunen omfattar 970 kvadratkilometer landareal. Största delen av befolkningen är koncentrerad dels till de strandnära byarna och dels till ådalen längs med Närpes å. Europaväg 8 går genom kommunen på fem kilometer öster om Närpes centrum. Närmaste järnvägsstation för persontrafik finns i Vasa, liksom närmaste flygfält. Djuphamnen i grannstaden Kaskö ligger 13 kilometer söderut från Närpes centrum (Närpes stad, 2019). Kommunen hade vid utgången av 2018 en befolkning på 9471 invånare. Majoriteten av befolkningen är svensktalande (79,7 %). Andelen finsktalande är 5,4 procent, medan 14,8 procent talar ett tredje språk (Österbotten i siffror, 2019).

Närpes är känt för sina växthusodlingar. Den totala växthusarealen uppgår idag till 90 hektar. Jord- och skogsbruket i sin helhet sysselsätter drygt en femtedel av arbetskraften (22,9 %). Nästan lika många arbetar inom metallindustrin (22,3 %). Bland annat finns två av Nordens största karosserifabriker här, Närpes Trä & Metall och Närko. Drygt hälften (53,6 %) av kommunens knappt 4 300 arbetsplatser finns dock inom servicesektorn. (Närpes stad, 2019).

Sysselsättningen har på senare tid varit god i Närpes. I november 2019 var arbetslösheten i Närpes 3,3 procent, medan snittet för övriga Österbotten låg på 5,7 procent. Arbetslöshetsgraden i hela Finland var samtidigt 8,7 procent. (Arbets- och näringsministeriet, 2019).

5.1 Migrationen till Amerika och Sverige

Även om Närpes idag har hög sysselsättningsgrad och företagen expanderar har det inte alltid varit likadant. Ekonomiskt kända tider har fått flera att vända blickarna utomlands. Sedan slutet av 1800-talet har Närpes haft omfattande utvandring. Under perioden 1893–1924 utvandrade 4 777 personer från Närpes till Amerika (Herberts, 1977, 70). På 1950- och 60-talen var andelen emigranter till Amerika ett tjugotal per

år. Efter hand blev det mindre vanligt att Närpesbor utvandrade till Amerika och allt fler av utvandarna valde istället att emigrera till Sverige (Stenwall, 1974, 684–687).

Migrationen från Närpes till Sverige var mest omfattande i början av 1950-talet. Efter en liten avmattning tog emigrationen fart igen i slutet av 1960-talet (Herberts, 1977, 7). Närpes var under denna period en av Finlands främsta utvandarkommuner (Häggström, Borgegård & Rosengren, 1990, 107). Närpesborna valde oftast att bosätta sig i Stockholm eller någon av huvudstadens kranskommuner. Det var även vanligt att flytta till Eskilstuna eller Västerås (Herberts, 1977, 17).

När utvandringen var som störst tenderade också andelen återvandrare vara som starkast (Herberts, 1977, 7). Mellan åren 1940 och 1971 utvandrade totalt 2 784 Närpesbor till Sverige. Under samma period återvände 523 personer, vilket utgjorde 18 procent av totala antalet utvandrare (Stenwall, 1974, 687). Herberts (1977, 77) konstaterar att återvandringen var vanligare bland männen än kvinnorna och att detta delvis kan förklaras med att det var vanligare att kvinnorna gifte sig med svenska män än att männen hittade en svensk fru.

Forskare har försökt hitta orsaker till den höga andelen emigranter. Heikkinen (1974, 23–24) menar att Vasaområdets omfattande emigrationsbenägenhet har att göra med det gemensamma språket och den geografiska närheten till Sverige. Både när det gäller utvandringen till Amerika och Sverige verkar ekonomiska orsaker vara den vanligaste förklaringen till emigration. Bland migranterna från Närpes var också ekonomin det främsta skälet till att flytta, men en femtedel menade att de reste av äventyrlust. (Herberts, 1977, 25–73).

När emigrationsrörelserna till Amerika och Sverige jämförs med varandra ser mönstren ut att vara liknande. Herberts (1977, 73) konstaterar att ”det verkar som om emigrationsrörelserna från och till Närpes inte skulle ha förändrats till sin struktur, fastän målet för utvandringen geografiskt sett kommit mycket närmare”.

5.2 Flyktingmottagningen

I slutet av 1980-talet blev Närpes en av de kommuner som beslöt sig för att ta emot kvotflyktingar. År 1988 anlände 18 vietnamesiska flyktingarna till Närpes, två år senare ytterligare fler. Ledningen i Närpes stad insåg behovet av integrering och i samarbete med den lokala Röda Korset-avdelningen gjordes stora insatser för att få de nya invånarna att trivas i Närpes och smälta in i det svenskspråkiga samhället. Lilian Ivars berättar att hon, som aktiv medlem i Rödakorset-föreningen, anställdes av kommunen som flyktingkoordinator (personligt meddelande, 14 maj 2007).

Ivars (personligt meddelande, 14 maj 2007) berättar om den långa förberedelsen inför mottagandet av de första flyktingarna. Syftet med den långa förberedelsen var att skapa positiva attityder bland Närpesborna gentemot vietnameserna. Röda korset i Närpes, med Ivars i spetsen, utarbetade och distribuerade en broschyr till alla hushåll. I broschyren fanns information om exempelvis vilka flyktingarna var och varför de kom till Närpes. Ivars konstaterar att det massmediala uppbådet i september 1988, då de första vietnameserna anlände, bidrog till en positiv bild hos Närpesborna gentemot vietnameserna. Närpesborna verkade uppskatta vietnamesernas gladlynta uppsyn.

Flyktingarna flyttade in i kommunens hyresbostäder. Närpesborna bidrog med möbler, husgeråd och övriga inredningstillbehör för att göra hyresbostäderna ändamålsenliga. Under tiden som följde ordnades bl.a. språkkurser, information om samhället, läkarundersökningar, dagvård och skola för barnen. Flyktingarna hade tillgång till tolk och Rödakorset-avdelningen såg till att flyktingarna fick vänfamiljer. Röda korset höll kurs för personer som var intresserade av att bli vänner och stödpersoner för vietnameserna, berättar Ivars (personligt meddelande, 14 maj 2007).

Enligt kommunens beräkningar hade år 1995 totalt 97 flyktingar anlant till Närpes, men 71 av dessa hade flyttat till annan ort. Endast 26 flyktingar fanns kvar i Närpes. Under senare delen av 1990-talet kom dock antalet flyktingar på orten att öka när staden tog emot flyktingar från det krigsdrabbade Jugoslavien. Bosnier anlände i fyra

etapper mellan åren 1992 och 1997, totalt 104 personer. År 2001 kom den senaste flyktinggruppen från Balkan, bestående av 20 serbiska kroater, berättar Ivars (personligt meddelande, 14 maj 2007). Efter 2001 valde staden att inte ta emot fler flyktingar. Bristen på lämpliga bostäder angavs som anledning (Mattila & Björklund, 2013, 27).

Efter många års uppehåll i flyktingmottagandet tog Närpes åter igen emot en ny grupp flyktingar, denna gång från Afrika. Allt som allt kom det 20 kvotflyktingar från Sudan och de första familjerna anlände redan i början av november 2014. Totalt handlade det om fyra familjer med barn i åldern två till 18 år. Sudaneserna talar arabiska, men några av dem behärskar även en del engelska (Närpesinfo, 2014, 16–17). Mellan åren 1988 och 2001 tog Närpes emot 183 kvotflyktingar (Mattila & Björklund, 2013, 28). De sudanesiska flyktingarna inräknade har Närpes vid utgången av 2014 tagit emot 203 kvotflyktingar.

5.3 Arbetsinvandringen tar fart

På 1990-talet, när en ung generation växthusodlare tog över verksamheter, blev det allt vanligare med modernare växthusanläggningar i stålkonstruktion. Med hjälp av konstgjord belysning odlade man tomat året om. Växthustillverkarna kom från Nederländerna och byggarna var holländare och polacker. Detta ledde till att en del personer arbetsinvandrade till Närpes från nämnda länder. I och med att odlingarna bedrevs året runt ökade behovet av arbetskraft i växthusen. Tidigare hade växthusodlarna i behov av extra personal anställt unga från bygden under sommarmånaderna. Nu behövde man personal året om och eftersom ungdomarna studerade under stora delar av året fick odlarna vända blicken åt annat håll för att hitta arbetare. (Mattila & Björklund, 2013, 68–69).

Arbetskraftsinvandringen till Närpes tog fart på allvar i början av 2000-talet (Mattila & Björklund, 2013, 27). Det var inte bara inom växthusnäringen som det fanns behov av arbetskraft. Även inom metallindustrin behövdes fler anställda, speciellt svetsare. Företag löste sitt skriande behov av arbetstagare genom att anställa utländsk arbetskraft, till exempel från de baltiska länderna. Peter Backman, personalansvarig

vid Nordens största karosserifabrik Närko, berättar i en intervju i tidningen Syd-Österbotten den 24.10.2006 (Jan-Ola Klåvus), att företaget haft svårt att hitta tillräckligt med kvalificerad arbetskraft. Backman berättar att företaget bland annat hyrt in estniska svetsare via ett estniskt bemanningsföretag.

Kedjemigrationen till Närpes har ökat till följd av flyktingmottagandet. När arbetsgivarna inte kunde hitta arbetstagare i kommunen eller i grannkommunerna riktade man blickarna mot andra länder. Arbetsgivarerna frågade flyktingar om tips på bekanta som var intresserade att arbetsinvandra till Närpes. Flera företag inom metallbranschen gjorde på senare delen av 2000-talet rekryteringsresor till Bosnien och Polen. På så sätt lyckades företagen lösa sitt akuta behov av kvalificerad arbetskraft. (Mattila & Björklund, 2013, 72–73).

Antalet personer i Närpes som talar ett främmande språk har ökat stadigt under 2000-talet. År 2000 fanns 169 personer med främmande språk registrerade, varav 108 pratade serbokroatiska. Elva år senare (2011) hade antalet med främmande språk ökat till 741 personer. Drygt 200 av dessa hade bosniska som modersmål. Näst största språkgrupp var serbokroatiska (121 personer), följt av vietnamesiska (109 personer). År 2011 var de tio största språkgrupperna i storleksordning följande: bosniska, serbokroatiska, vietnamesiska, ryska, lettiska, thai, estniska, ukrainska, spanska och holländska (Mattila & Björklund, 2013, 50). Sammantaget finns det 35 nationaliteter representerade i Närpes (Mattila & Björklund, 2013, 1).

5.4 Närpesmodellen

Närpes har på bara några årtionden blivit mångkulturellt. Närpes var den första kommunen i Finland, utanför storstadsregionerna, att ta emot flyktingar. Det började med de vietnamesiska flyktingarna 1988 och idag har Närpes en betydande andel arbetskraftsinvandrare. En annan intressant notering är att Närpes lyfts fram som en kommun som lyckats väl med att integrera invandrarna. Man talar ofta om en speciell Närpesmodell, som bidragit till framgången. (Mattila & Björklund, 2013, 109).

Enligt Mattila och Björklund (2013, 109–112) består framgången i Närpesmodellen av flera delar:

1. Lokalbefolkningens positiva inställning till invandrare
2. Många invandare lärt sig att kommunicera på svenska
3. Svaga incitament bland invandrarna att lämna Närpes
4. Företagarandan i Närpes
5. Alla känner alla på orten
6. En invandrarkoordinator har anlitats och en invandrarnämnd tillsatts
7. Behovet av arbetskraft
8. Familjeinvandring – inte bara ensamman arbetsinvandrare

Den positiva inställningen gentemot invandrare tros bero på bygdens långa erfarenhet av utvandring och det faktum att Närpesborna själv tillhör en svensktalande minoritet i det finskdominerade Finland. En annan viktig framgångsfaktor som lyfts fram är att många av invandrarna har tidigare kunskaper i germanska språk, vilket underlättat möjligheterna att lära sig svenska. Lika enkelt har det inte varit för vietnameserna att lära sig svenska. Samtidigt konstateras att eftersom Närpes är en svenskspråkig bygd och de flesta invandrare lärt sig svenska är möjligheterna och viljan att flytta till andra delar av Finland begränsad av bara språkliga skäl. Detta har gjort att invandrarna varit mer benägna att rota sig i Närpes. (Mattila & Björklund, 2013, 109–110).

Företagarandan som finns i Närpes ser ut att ha smittat av sig på en del av invandrarna, som efter att ha arbetat i något av alla småföretag i Närpes valt att starta eget företag på orten. År 2011 fanns 49 företagare i Närpes med utländsk härkomst. Bland de företagen fanns till exempel växthusföretag, städföretag, pizzerior och butiker. Även den lokala gymägaren är andra generationens invandrare. (Mattila & Björklund, 2013, 74).

Eftersom alla känner alla på orten har samarbetet mellan invånare och tjänstemän fungerat smidigt. Frågor har skötts informellt, vilket underlättat vardagen för både arbetsgivarna och invandrarna. Kommunen har tillsammans med grannkommunerna

Korsnäs, Kristinestad, Kaskö och Malax även anställt en invandrarkoordinator, som håller i trådarna för integrationsarbetet i nämnda region. Även en invandrarnämnd har tillsatts. (Mattila & Björklund, 2013, 110).

Behovet av arbetskraft har varit skriande och när de första arbetsinvandrarna kom sågs de som räddande änglar. Arbetsgivarna i behov av arbetskraft har givetvis haft starka incitament att få hit arbetstagare och gjort sitt yttersta för att se till att inga praktiska hinder står i vägen. Därför har arbetsgivarna engagerat sig även i invandrarnas liv, med att till exempel hitta bostad och hjälpt till i kontakten med kommunen och andra myndigheter. (Mattila & Björklund, 2013, 111).

En viktig faktor i att få invandrarna att trivas är att säkerställa att hela familjen bosätter sig på orten. Hela familjer har invandrat till Närpes och båda föräldrarna har fått arbete. Dessutom har arbetet och bostaden gett nykomlingarna kontaktytor med lokalbefolkningen, som underlättat integrationen. (Mattila & Björklund, 2013, 112).

5.5 Projekt för att främja integrationen

Närpes stad har genom åren finansierat flertalet projekt för att främja integrationen och dessa ses som en framgångsfaktor i Närpesmodellen. Ett exempel på dylikt projekt är "Välkommen till Närpes". Avsikten med projektet var att aktivt jobba för att säkerställa områdets behov av arbetskraft nu och i framtiden. Målsättningen var att få den invandrade arbetskraften att via olika åtgärder börja trivas och bli bofasta i kommunen. (Ivars, 2005, 1).

Målgruppen för projektet var utöver de nämnda invandrarna även arbetsgivarna, byaråd, föreningarna och Närpesborna i gemen. Det var viktigt att inom ramen för projektet arbeta med attitydskapande åtgärder hos invandraren och även hos lokalbefolkningen, för att skapa förutsättningar för en god samexistens. (Ivars, 2005, 2).

En av projektledarens främsta uppgifter var att skapa ett förtroende för att samhället fungerar och att Närpes är ett bra alternativ att välja som stadigvarande boendeort.

Syftet var också att på olika sätt avlasta invandrarens arbetsgivare genom att lösa och hjälpa till med olika praktiska ärenden, såsom hur barndagvård ordnas och hur man beställer tid till hälsovården. En annan viktig konkret hjälp gällde skaffandet av bostad. Därför ingick det i projektet en inventering av ortens lediga bostäder, inte bara i centrumområdet utan i hela Närpes. (Ivars, 2005, 1–2).

En annan viktig uppgift inom ramen för projektet var att skapa goda attityder och acceptans hos sydösterbottningarna för människor från andra länder och kulturer, samt att inflyttad arbetskraft är villiga att integrera sig och ta till sig ortens rådande seder och bruk. Detta arbete sker i samtal, via media och i dagliga situationer. Man menar att tidningsartiklar med information om bland annat behovet av arbetskraft och antalet utlänningar som jobbar i området är attitydskapande information med bred räckvidd. (Ivars, 2005, 2).

Som ett delmål för projektet var också att visa på utbudet av trivselfrämjande åtgärder. I klartext innebar det att uppmuntra till engagemang i föreningsliv och deltagande i olika fritidssysselsättningar. Skapandet av informationsmaterial, som översattes till invandrargruppernas språk, ingick också i projektet. Materialet översattes till bland annat ryska, estniska, serbokroatiska och polska. Informationsmaterialet innehöll grundläggande uppgifter om samhället, hur det är uppbyggt och fungerar samt kontaktuppgifter till olika viktiga instanser. Under projekttiden hölls informationstillfällen för de olika befolkningsgrupperna, givetvis med tolkning till gruppens modersmål. Även besök till dagis eller skola fanns med på agendan. (Ivars, 2005, 2).

Närpes har lyckats väl med att integrera invandrarna och inget tyder på segregation på arbetsmarknaden. Samtidigt menar Mattila och Björklund att invandringen pågått under så pass kort tid att man inte kan tala om att invandrarna assimilerats in i lokalsamhället, utom när det gäller barnen. (Mattila & Björklund, 2013, 112–114).

6 EMPIRISK UNDERSÖKNING

Närpes har vid flera tillfällen varit mål för migrationsstudier, inte minst till följd av den omfattande emigrationen till Amerika och Sverige. Finländarnas återvandring från USA, Kanada och Sverige har således också intresserat forskare. År 1977 publicerades Herberts' studie *Borta bra men hemma bäst?*, som handlar om närpesiska återflyttare. Herberts' studie behandlar återflyttningen från Sverige till Finland på individnivå och ger en inblick i varför emigranterna flyttade till Sverige och sedan återvände till hemtrakterna. Häggström, Borgegård och Rosengrens migrationsstudie *När finländarna kom* (1990) beskriver arbetskraftsvandringen mellan Finland och Sverige efter andra världskriget. Tyngdpunkten i studien ligger på 1960-talets senare del och 1970-talets början. I undersökningen presenteras tre fallstudier, varav ett är tomatdistriktet Närpes.

En annan studie som berör Närpes är Berts' och Lindéns lärdomsprov *En resväska fylld av minnen* (2005). Det är en studie kring äldre flyktingars uppfattningar om flyktingsskapets inverkan på livet och att åldras i Närpes.

Grigaitytés magisteravhandling *Positive peace attributes and conflict resolution styles among the Bosnian Muslims of Närpes* (2013) är en av de senaste undersökningarna om invandrare i Närpes. Grigaitytés undersökning är dock begränsad till en invandrargrupp i Närpes, bosnierna.

En studie som inte berör Närpes, men som är högst relevant inom ramen för migrationsstudier är Nyman-Kurkialas doktorsavhandling *Att flytta bort och hem igen* (1999), som är en fallstudie i kedjemigration och kedjeåtervandring. Studien behandlar Jakobstadsbors flyttning till svenska Gävle och deras återflyttning till hemtrakterna. Det speciella med studien är att Nyman-Kurkiala (1999, 52–53) kopplar ihop kedjemigrationsteorin med teorin om innovationers diffusion för att se på vilket sätt de sociala nätverken fungerar vid återvandringen.

Ehns *Sötebrödet* från 1975 har för min studies del bidragit med en hel del inspiration. Studien är en etnologisk skildring av jugoslaver i svenska Åsensbruk. Ehn samlade in

uppglysningar om jugoslavernas utvandring till Åsen, deras hushållning där, relationerna inom den jugoslaviska enklaven, kontakterna mellan svenskarna och invandrarna och kulturella skillnader mellan dem. Mellan åren 1965 och 1973 fanns 93 jugoslaver i det dalsländska pappersbrukssamhället. (Ehn, 1975, 11–15).

Det fenomen som hittills varit tämligen orört som forskningsområde är arbetsinvandringen från andra länder till Närpes. Hösten 2012 genomförde dock Migrationsinstitutet ett forskningsprojekt kring invandringen till Närpes. Som ett resultat av det presenterade Mattila och Björklund våren 2013 rapporten *Tomaatteja, teollisuutta ja monikulttuurisuutta. Närpiön malli maahanmuuttajien kotouttamisessa*. Syftet med studien var att granska den så kallade Närpesmodellen, som gjort att Närpes lyfts fram som förebild för lyckad integration.

Rapporten berör till stora delar samma frågeställningar som lyfts fram i den här avhandlingen. Skillnaden är dock att Mattila och Björklund lägger större fokus på själva integrationsmodellen, medan jag inom ramen för den här pro gradu-avhandlingen söker svar på varför invandrarna valt att komma till Närpes.

En möjlig förklaring till bristen på forskning kan vara att den arbetsrelaterade invandringen till Närpes är ett betydligt yngre fenomen än Närpesbornas emigration och återvandring. De första tecknen på arbetsinvandring till Närpes finns från 1990-talet, men dess verkliga blomstringstid kom först på 2000-talet. Med tanke på att ingen mig veterligen tidigare gjort någon kvalitativ undersökning kring arbetsinvandrarnas flyttprocess till Närpes ser jag den här studien som ett bidrag till att bättre förstå migrationen till orten ifråga. Jag är inom ramen för den här magisteravhandlingen intresserad av att studera hur kedjemigrationsförloppet ser ut och de sociala nätverkens betydelse för migrationen.

6.1 Problemformulering

Forskingstemat i min studie är arbetsinvandringen till Närpes. Den grundläggande frågan för den här empiriska undersökningen är varför Närpes har arbetsinvandring, hur har den uppstått och hur ser den ut? Genom personliga intervjuer försöker jag få

förståelse för vilka de bakomliggande orsakerna till arbetsinvandringen är, hur migrationsprocessen ser ut och få en bild av hur väl de integrerats i Närpes samt om de har för avsikt att stanna kvar. Syftet med avhandlingen är således att analysera arbetsinvandringen och dess mekanismer genom att göra en intervjustudie bland arbetsinvandrarna i Närpes.

De specifika forskningsfrågorna:

- Vilka är de bakomliggande orsakerna till arbetsinvandringen i Närpes?
- Vilka är arbetsinvandrarna som kom till Närpes?
- Vilka motiv hade de till att söka arbete i Närpes?
- Hur upplever arbetsinvandrarna arbetet och sin livssituation i Närpes?
- Hur väl upplever man att integrationen av arbetsinvandrarna lyckats?
- Vilka är arbetsinvandrarnas framtidsplaner?

Den empiriska forskningen baserar sig på två intervjugrupper, dels på utländska medborgare som flyttat till Närpes för att arbeta och dels på arbetsgivare i Närpes, med erfarenhet av arbetsinvandring. Syftet med att ha två olika intervjugrupper är att se fenomenet arbetsinvandring från två separata håll. Även om tyngdpunkten i empirin ligger på arbetsinvandrarnas upplevelser bidrar arbetsgivarnas svar till förståelsen av migrationen till Närpes.

Vad tror jag att resultatet kommer att visa? Min förhandsgissning är att de intervjuade invandrarna inte haft någon långtgående plan om en framtid i Närpes. Jag tror att de kom till Närpes för att de på något sätt fått veta att där fanns arbete att få. En del tror jag har kommit till Närpes till följd av att de sedan tidigare har släkt och vänner här. Jag tror med andra ord att en stor del av invandringen beror på kedjemigration och de sociala nätverken.

När det gäller arbetsgivarna tror jag att arbetskraftsbristen är den avgörande orsaken till att rekrytera arbetskraft utanför Finlands gränser. Många företag i Närpes har utvidgat sin verksamhet, vilket troligen gett upphov till arbetskraftsbrist inom flera sektorer. Dessutom har Närpes i flera års tid haft låg arbetslöshet.

6.2 Metodval

Empirin väljer jag att genomföra med hjälp av kvalitativa metoder. Genom att använda kvalitativa metoder blir det möjligt att kunna se situationen ur den intervjuades perspektiv. Däri ligger den kvalitativa metodens styrka. Det blir enklare att förstå den intervjuades sätt att tänka, vilket förhoppningsvis ger ökad insikt hos den som intervjuar. Här är det dock viktigt att inte lämna kvar i den intervjuades perspektiv, utan man bör ständigt förmå växla mellan att förstå och att förklara fenomenet. Eftersom kvalitativa metoder kännetecknas av närhet till objektet som forskas ser jag den här metoden som den mest lämpliga för min undersökning. (Holme & Solvang, 1997, 92–93).

Kvale (1997, 9) säger följande om den kvalitativa forskningsintervjun:

Om man vill veta hur människor uppfattar sin värld och sitt liv, varför inte prata med dem? I ett intervjusamtal lyssnar forskaren till vad människor själva berättar om sin livsvärld, hör dem uttrycka åsikter och synpunkter med sina egna ord, får reda på deras uppfattning om den egna arbetssituationen och familjelivet, deras drömmar och förhoppningar. Den kvalitativa forskningsintervjun söker förstå världen ur de intervjuades synvinkel, utveckla innebörden av människors erfarenheter, frilägga deras livsvärld före de vetenskapliga förklaringarna.

I den kvalitativa forskningsintervjun byggs kunskap upp: det rör sig om ett samspel, om ett utbyte av synpunkter mellan två personer som samtalar om ett ämne av gemensamt intresse. Det interrelationella grunddraget framgår av själva ordet ”intervju”, som har sitt ursprung i det franska entrevue och det engelska interview – ”mellan två seenden”, ”mellan två synpunkter”.

Den här modellen innebär att man intervjuar personer som själv är delaktiga i den företeelse som studeras. Kvale (1997, 13) definierar metoden ”som en intervju vars syfte är att erhålla beskrivningar av den intervjuades livsvärld i avsikt att tolka de beskrivna fenomenens mening”. Inom ramen för den här uppsatsen innebär det två grupper av intervjuade, dels arbetsinvandrarna och dels arbetsgivarna.

Det fenomenologiska förhållningssättet har existerat sedan sekelskiftet. Fenomenologin grundades av Husserl och utvecklades i ett senare skede av dels

Heidegger och dels Sartre och Merleau-Ponty. ”Fenomenologi är studiet av strukturen, och variationerna i strukturen, hos det medvetande, för vilket varje ting, händelse eller person framträder”, förklarar Giorgi (1975, 83). Enligt Kvale (1997, 55) kan den kvalitativa forskningsintervjun ge en inblick i den levda vardagsvärlden. ”Livsvärlden är världen sådan som den träffas på i vardagslivet och erbjuds som en direkt och omedelbar upplevelse oberoende av och före förklaringar”, fortsätter Kvale.

Den kvalitativa intervjun bygger på ett vardagslivets samtal. Kunskap om samtalsämnet kommer till i interaktionen mellan den som intervjuar och den som intervjuas. Det är ett utbyte av åsikter mellan två individer kring ett ämne som intresserar dem båda (Kvale & Brinkmann, 2014, 18). Spradley (1979, 34) uttrycker det öppna förhållningssättet i livsvärldsintervjun enligt följande:

Jag vill förstå världen ur din synvinkel. Jag vill veta vad du vet på det sätt som du vet det. Jag vill förstå meningen i din upplevelse, gå i dina skor, uppleva tingen som du upplever dem, förklara tingen som du förklarar dem. Vill du bli min lärare och hjälpa mig att förstå? (Spradley, 1979, 34).

De intervjuer jag gjort ger en inblick i dels tre arbetsgivares och dels åtta arbetskraftsinvandrares tankevärld. Intervjuerna är högst personliga och förmedlar den intervjuades upplevelse av arbetskraftsinvandringen och den egna situationen. Intervjuerna med arbetsgivarna talar om hur de upplevde bristen på arbetskraft, hur de gick till väga för att rekrytera medarbetare och vilka deras erfarenheter av det är.

6.3 Urval och genomförande av intervjuer

Jag har valt att göra subjektiva urval eftersom jag tycker det är det mest ändamålsenliga för att beskriva dels arbetskraftsinvandringen och dels migrationsprocessen. Först intervjuade jag arbetsgivarna, som i flera års tid haft och fortfarande har utländsk arbetskraft. Efter det gjorde jag intervjuerna med arbetsinvandrarerna. Eftersom en stor del av arbetskraftsinvandrarerna kommer från forna Jugoslavien har jag valt att intervjuar fyra personer från Balkan. De fyra övriga intervjuade kommer från Kroatien, Litauen, Ryssland och Vietnam. Samtliga intervjuade kommer från något av de länder som år 2009 var de största

invandrargrupperna i Närpes (Mattila & Björklund, 2013, 50). Intervjuerna är gjorda under tiden maj till augusti månad år 2008. Den här avhandlingen beskriver med andra ord situationen som rådde för tolv år sedan.

Jag tycker att det var viktigt att intervjua arbetsinvandrare från olika länder, men samtidigt från de länder varifrån flest har kommit. En bosnisk arbetsinvandrarens upplevelse kan skilja sig från till exempel en vietnamesisk arbetsinvandrarens upplevelse, inte bara på grund av att varje persons situation är unik utan också för att personerna kommer från olika kulturer och det i sig kan påverka invandrarens upplevelser. Dessutom har det varit viktigt för studiens skull att skilja på arbetsinvandrarna och de som från anlänt som flyktingar, men som nu arbetar.

6.3.1 Arbetsgivarna

Jag har intervjuat tre arbetsgivare med flera års erfarenhet av utländsk arbetskraft. Intervjuerna med arbetsgivarna tog ungefär en halvtimme var och hölls i enskilt rum på respektive företags kontor. Inga övriga var närvarande vid intervjusituationen.

Det första företaget anställer årligen ett hundratal till sin jordgubbsodling. Eftersom jordgubbsodlingen är koncentrerad till några månader under sommarhalvåret är det frågan om säsongarbete. De anställda har de senaste åren bestått av polacker, ryssar och ukrainare. Polackerna har i allmänhet stannat längst, medan ryssarna och ukrainarna haft en mer begränsad arbetstid i och med tre månaders visum.

Det andra företaget är ett familjeföretag verksamt inom växthusnäringen och de odlar gurka och tomat. Företaget har åtta anställda utöver den egna familjen. Samtliga anställda har annat modersmål än svenska. De anställda kommer från Bosnien, Vietnam och Nigeria. En arbetstagare är inte arbetsinvandrare utan är finländare med finska som modersmål. Företaget odlar året om och de anställda har fast anställning. De anställda har kommit från första början till Finland av olika orsaker. Några kom som flyktingar på 1990-talet, några för studier och några kom i syfte att arbeta.

Det tredje företaget är ett koncernbolag verksamt inom metallindustrin och livsmedelsbranschen. Totalt har koncernen 380 anställda, varav 45 är av utländsk

härkomst. Majoriteten av de med utländsk härkomst kommer från Bosnien, Kroatien och Serbien. Alla med utländsk härkomst är dock inte arbetsinvandrare utan vid intervjutillfället hade 17 av dem kommit till Finland som flyktingar.

6.3.2 Arbetsinvandrarna

Jag har intervjuat åtta invandrare, varav fyra kvinnor och fyra män. De kom till Närpes från Bosnien-Herzegovina, Kroatien, Litauen, Ryssland och Vietnam. Arbetsinvandrarna kom till Närpes mellan åren 1999 och 2007. När de intervjuade kom till Närpes var de i åldrarna 19 till 34. Tre av de intervjuade har innan de kom till Närpes arbetat i ett annat europeiskt land. Två av de intervjuade har tidigare bott och arbetat på annan ort i Finland. I båda fallen var det i en större finskspråkig stad.

Intervjuerna med arbetsinvandrarna pågick allt mellan 35 och 75 minuter, de flesta dock cirka en timme. Intervjuerna ägde rum i arbetsinvandrarnas hem. Vid tre intervjutillfällen fanns en tolk närvarande. Vid samtliga tillfällen var tolken en nära bekant eller familjemedlem till den intervjuade och hade goda kunskaper i svenska. De intervjuade, som hade tolkhjälp, svarade i mån av möjlighet på svenska och när svenskakunskaperna inte räckte till fortsatte de på sina respektive modersmål eller engelska. Samtliga intervjuer hölls på svenska. Inga övriga var närvarande vid intervjusituationen, men vid några tillfällen blev vi avbrutna när den intervjuades barn kom in i rummet.

6.4 Etiska frågor

Kvale (1997, 105) menar att en intervjuundersökning inte bara skall sträva till att öka den vetenskapliga kunskapen utan också sträva till att förbättra den människas livssituation som studeras. Därför upplevde jag det väldigt viktigt att ha med frågor i intervjuguiden som handlade om vad de intervjuade personligen tyckte kunde vara eller kunde ha skötts bättre. Jag tänker i första hand på integreringen, men samtidigt viktigt att de intervjuade får en chans att lyfta fram en annan problematik om en sådan finns.

Gällande det informerade samtycket till att delta i undersökningen har jag så långt det är möjligt velat att arbetsgivaren så litet som möjligt skall vara inblandad i valet av intervjuperson bland arbetsinvandrarna från den specifika arbetsplatsen. I de fall där jag haft kännedom om någon arbetsinvandrare har jag kontaktat personen direkt. I några fall har jag bitt arbetsgivaren ge namn och kontaktuppgifter på ett flertal anställda för att sedan själv selektivt välja ut någon att kontakta. När jag bitt om uppgifterna från arbetsgivaren har jag berättat för denne att jag inte har för avsikt att i ett senare skede informera arbetsgivaren om och i så fall vem av de anställda jag gjort intervju med. Samtliga tillfrågade tackade ja till att bli intervjuade.

Frågan om hur mycket information som skall ges och i vilket skede hör också till det informerade samtycket (Kvale, 1997, 107). Det finns delade meningar bland forskarna om de etiska riktlinjerna. Kvale menar att de intervjuade bör informeras om vilka fördelar och nackdelar ett deltagande kan innebära för den intervjuade. Trost (2005, 103) å sin sida menar att det är orimligt att göra en bedömning om vad som vore till fördel respektive nackdel. Enligt Seidman (1998, 51) bör det informerade samtycket ske skriftligen, så att det finns dokumenterat att den intervjuade är informerad och ställer upp av fri vilja.

Jag valde att berätta i korthet vad pro gradu-avhandlingen handlar om och om temat för intervjun. I samband med första telefonkontakten informerade jag också om den intervjuades rätt till anonymitet och gav en uppskattning om hur länge intervjun kan beräknas ta. Min bedömning var att det räckte med ett muntligt samtycke, eftersom de tillfrågade var så positiva till att medverka och speciellt för att jag menar att intervjun inte innehöll alltför känsliga frågor. Hade intervjun till exempel handlat om flyktingars upplevelser av krig hade jag övervägt skriftligt samtycke.

6.5 Reliabilitet och validitet

Trovärdigheten (reliabiliteten) i avhandlingen hänger samman med hur noggrant arbetet gjorts. Om en annan forskare hade genomfört samma undersökning, hade personen kommit fram till samma resultat? (Kvale & Brinkmann, 2014, 295). Som nämndes tidigare i det här kapitlet finns en del liknande studier på området. I Mattila

och Björklunds (2013) rapport *Tomaatteja, teollisuutta ja monikulttuurisuutta* presenteras svar från flertalet intervjuer med arbetskraftsinvandrare i Närpes och min upplevelse är att de svar som presenteras där överensstämmer med de svar jag presenterat.

Avhandlingens giltighet (validitet) avgörs av om jag i studien har lyckats fånga det område som angetts i syftet. ”Hantverksskickligheten i att kontrollera, ifrågasätta och teoretisera kring intervjuresultaten leder i det ideala fallet till transparanta forskningsprocedurer och övertygande evidens”, menar Kvale och Brinkmann (2014, 302). Ger undersökningen en rättvis bild av arbetskraftsinvandringen till Närpes? Min förhoppning är att resultatet av den här avhandlingen ger en tydlig inblick i hur migrationsprocessen gått till och hur invandrarna resonerar kring valet att migrera och livet i Närpes.

6.6 Bearbetning av material

Vid kvalitativa studier bearbetas ofta stora mängder data. Data analyseras ofta parallellt med att det samlas in och ordnas i kategorier. Kvale och Brinkmann (2014, 230) anser att ”den ideala intervjun är redan analyserad då bandspelaren stängs av”. När intervjun var över fanns det givetvis svar som stack ut och som jag speciellt hade lagt på minnet, men den mer djupgående genomgången av materialet gjorde jag efter att intervjuerna transkriberats från tal till skrift. Arbetet tog lång tid eftersom jag återkommande fick stanna bandet och lyssna igen för att säkerställa att jag hade hört rätt. De transkriberade intervjuerna omfattade totalt 60 sidor skrift. När jag sedan läste igenom de skriftliga intervju svaren strök jag under citat som jag tyckte var relevanta utifrån forskningsfrågorna presenterade tidigare i detta kapitel.

I den här avhandlingen använder jag mig av teoretisk tolkning. Teoretisk tolkning innebär att ”en forskare kan läsa igenom sina intervjuer gång på gång, reflektera teoretiskt över specifika teman, skriva ned tolkningar utan att följa någon specifik metod eller kombination av tekniker” (Kvale & Brinkmann, 2014, 283). Intervjumaterialet har i det här fallet tolkats utifrån de migrationsteorier som presenteras i kapitel fyra. Med hjälp av teorier om migration belyses olika aspekter i

intervjumaterialet. Citat som belyser svar på avhandlingens frågeställningar har således lyfts fram ur intervjuerna.

7 RESULTAT

I det här kapitlet presenteras resultatet av intervjuerna och kopplas till teorierna om kedjemigration. Först redogör jag vad som framkom i intervjuerna med arbetsgivarna. Senare i kapitlet beskriver jag arbetsinvandrarnas svar och upplevelser. Arbetsgivarna benämns som AG1, AG2 och AG3. Arbetsinvandrarna har jag valt att benämna IP1, IP2 och så vidare. Förkortningen AG står för arbetsgivare och IP för intervjuperson.

Tyngpunkten i resultatdelen ligger på att analysera arbetskraftsinvandrarnas svar, eftersom det är de som migrerat. Svaren är indelade i tre olika underrubriker. När det gäller intervjuerna med arbetsgivarna delas svaren in i orsaker till rekrytering, hur rekryteringen gick till och arbetsgivarna erfarenheter av att rekrytera utländsk arbetskraft. Intervjuerna med arbetsinvandrarna indelas i hur det kommer sig att de flyttade till Närpes, hur väl de lyckats integrera sig i samhället och vilka planer de har för framtiden.

7.1 Arbetsgivarna

Arbetsinvandringen till Närpes tog fart på allvar i början av 2000-talet. Bristen på arbetskraft gjorde att företagarna vände blickarna åt andra håll för att hitta lämpliga arbetstagare (Mattila & Björklund, 2013, 27, 72). En av arbetsgivarna (AG3) berättade under intervjun att det som varit mest positivt med hela rekryteringsprocessen är att företaget lyckats hitta arbetstagare. Hade företaget inte lyckats rekrytera fler medarbetare hade det annars hämmat företags utveckling.

7.1.1 Orsaker till rekrytering

Anledningen till att samtliga tre arbetsgivare valt att rekrytera utländsk arbetskraft beror på svårigheterna i att hitta inhemsk arbetskraft. Två av arbetsgivarna menar att många unga inte vill ta de arbeten som erbjuds. För metallföretaget handlade det om bristen på utbildad arbetskraft inom metallindustrin, exempelvis svetsare:

I och med att 2005 va ju åv att e vort akut arbetskraftsbrist häjlt enkelt. Att fram ti he had vi ju som hitta lokalt arbetskraft. Men tå insåg vi ju no at he gar it hitje at, vi kommer it och alla prognoser visar ju åp he at e kommer it att räck inom metall... (AG3)

7.1.2 Hur rekryteringen gick till

Rekryteringen av utländsk arbetskraft har gått olika till i de tre företagens fall. Företaget med bärodling kom från första början i kontakt med polacker via en bekant som ordnade hjälpsändningar till Polen:

Och tå träffa an en familj ter som an bodd vör och di va fyra pojkar och en flick, och pappan had dödd och di had a dåligt täjde. Och tå in yngst så vort student honde våren och tå va an ihop me an att du mått skaff arbet åt me nu så jag får kom en nager månad ti Finland och arbet. Och itt hag an na så an ringd hit å fråga om an fick skick hit an och jag sa vetja he gar. (AG1)

Året därpå hade den första polacken två av sina bröder med sig och ytterligare fler polska sommarjobbare det tredje året. Senare kom företaget att även rekrytera arbetare från Ukraina och Ryssland. Ukrainarna kom via en man med goda kontakter på utrikesministeriet. Mannen ifråga ordnade både rekryteringen och pappersarbetet. Kontakt med ryska sommarjobbare fick företaget via bekanta som åkt med hjälpsändningar till Ryssland.

Hos växthusföretagaren var den första arbetstagaren med utländsk bakgrund en bosnier som kommit som flykting till Närpes. Det var arbetskraftsbyrån som förmedlade kontakten och senare anställde arbetsgivaren även brodern till flyktingen:

Nå, hisin först som jag fieg så va in tåsche flykting som kom hit, som kom för 10-12 år sedan, in bosnier och jag va åp arbetskraftsbyrån å tog taanifrån. Och så hae utvecklats, brorin hans kom och så bare utvecklase åp hede vise. (AG2)

Företaget inom metallindustrin var i behov av ytterligare arbetskraft och kom 2005 på idén att göra en rekryteringsresa till Bosnien. Idén testades på de bosniska arbetarna som redan fanns hos företaget och eftersom de tyckte förslaget var bra gjorde företaget en rekrytering på plats i Bosnien året därpå. De bosniska arbetarna

som jobbade på företaget innan den utländska rekryteringen var utbildade metallarbetare som tidigare arbetat inom växthusnäringen:

He va no från Bosnien vi ha rekrytera och hur vi gjord va ju i praktiken tå vi fieg hande idén så kontakta vi ju taische våra gamla anställda tå som je tierifrån, kva täij trodd om hede at, tror di at e finns intresserade och kvalificera arbetskraft. (AG3)

Arbetsgivaren menar att de inte hade så mycket kunskap om förhållandena i Bosnien, men att de bosniska arbetarnas positiva inställning till idén gav dem mod att genomföra rekryteringen. Genom de bosniska arbetarna skapades nätverk som gjorde rekryteringen möjlig. I det här fallet handlar det om att ett av Nordens största karosseriföretag gör en aktiv rekrytering i ett annat land. Price (1969, 212) menar dock att teorin om kedjemigration inte kan tillämpas lika väl i samband med flyktmigration eller internationella företags rekrytering av högutbildad arbetskraft.

7.1.3 Erfarenheter

Samtliga arbetsgivare är överlag nöjda med rekryteringarna. En av arbetsgivarna framhåller att företaget inte hade fortsatt att rekrytera utländsk arbetskraft om det inte hade fungerat bra:

Tenn tå e börja -94, it ha e alls vuri na problem. Ska e a vuri na problem ska vi itt ha kona fortsatt åp hisin viejin. Nu je ju klart at me täische nya som kommer så je ju it lätt i början ti kommunicer utan di måst ju lär se språke, at he je ju främst täische gambäl som ha kona kommunicer. (AG3)

En av arbetsgivarna berättar dock att det under en period var aningen besvärligt mellan olika etniska grupper. Arbetsgivaren menar att man måste se upp med att arbetstagarna inte bilda egna grupperingar, så att det uppstår spänningar eller avundsjuka mellan de anställda:

Äjn tur væe no nalete de att di gadda som ihop se. Jag tror om it man skådar ett me he kan di no jier a än å, så man ska no skåd et me he. Tå täische vietnamesflickor kom va di nalete välkan, di arbeta snabbt täj. (AG2)

En av arbetsgivarna poängterar vikten av att hitta rätt person för arbetet. Med det menar han arbetare som har rätt yrkesutbildning, har tidigare erfarenhet av att jobba utomlands och som avser bosätta sig permanent i Närpes:

...från utlande så tar vi gärna tåli som ha vari tidigan i utlande å he je it rektit ovanligt tide i och me att he je mang som ha vari flyktingar å tådde, så ha di vuri främst i Mellaneuropa, Tyskland förstås största mottagarin åv flyktingar. Di kändär till nalete hitje vårt system, vi har ju ganska liknand system. Å så förstås ti försök hitt tåli som faktiskt je intressera, satsar seriöst åp hitje, siir it a bara som ett kortvarigt äventyr, si na å far häjm tibak, uta faktiskt tåli som vi tror je berädd ti lömen shär. (AG3)

Tidigare hade företaget även anställt estniska svetsare via uthyrningsfirmor. Erfarenheterna av det var inte så goda, eftersom svetsarna inte ville bosätta sig i Närpes:

Nä, he fungera it na bra he. It fö ås i alla fall it. Men he va ju som sagt via än tådde estnisk uthyrningsfirm så at. Vi vill ju no ha tåli personal som bosätter se shär å som je permanent. Di gjord ju it he täij, utan di va fyra vikor å så sku di häjm än viik å så ska näjn anin va iställe fö di rolland system å hede fungera nu it na... (AG3)

Samarbetet med kommunen har enligt arbetsgivarna fungerat bra. Man framhåller ortens litenhet som en fördel och det faktum att alla känner alla:

He je ju förstås in litin ort hitje, så all kändär all...Jag tycker no stadin ha skött se bra schenn, it haft na ti klag åp alls it. (AG3)

Och socialväsendet fungerar no schenn. He ha klaffa riktigt bra he, som om in kommunmedlem sku ha fari. (AG1)

Däremot tycker de intervjuade att kontakten med de finska myndigheterna varit svårare och långdragen. En av arbetsgivarna menar att problemen beror på att en del arbetsgivare inte skött sig och det skapar även problem för andra som söker tillstånd:

No fungerar e ju no, men he no som om di sku va naletet stel täische finska myndigheten tå e gäller tålje. Milanåt kommer pappren tibak bare åv formella skäl och milanåt väjt int di om di ska jev tillstånd en och tådde...Men he ha framkumi tåg att vissa

arbetsgevarer ha fuska me lönan, nästan så di ha måsta skjuts häjm dom på statens bekostnad. Hede ha gjort tå att alla ha hamna ynjt samma oppsikt. (AG1)

7.2 Arbetsinvandrarna

”Såsom förmodad anledning till deras afflyttning till främmande land antages vara en förhoppning om bättre utsigter i lekamligt hänseende, äv hvad fädernejorden tyckes lofva”. Citatet är taget ur Skålleruds församlings in- och utflyttningsbok från 1873 och beskriver vad som ansågs vara anledningen till emigranternas beslut att utvandra.

7.2.1 Migrationsprocessen

Flera av de intervjuade uttrycker den svåra ekonomiska situationen och bristande möjligheter till en hög levnadsstandard i hemlandet som en bidragande orsak till att de överhuvudtaget funderat över att flytta till ett annat land:

1999 det var svåraste år i Ryssland efter perestrojka. Det vara bara några stycken som hade jobb. Det var nittioalet. Det var svårt i Ryssland och jag alltid kunnit att få jobb för lite, lite lön. Därför jag försökt att kommit till Finland. (IP5)

Man har så låg ekonomi så man kan inte tänka på någonting. Här får man välja någonting som man studera, vad man önska bli, men i Vietnam riktig svårt att få välja. (IP7)

En av de intervjuade berättar att familjesituationen hemma bidrog till valet att flytta till ett annat land. Personen hade släkt sedan tidigare i Närpes och det underlättade flytten. De intervjuade som kommit till Närpes från Bosnien lyfter fram samhällsproblem kopplade till Balkankriget som en anledning till att emigrera:

Men nu är lite problematisk efter krigen i Bosnien. Det är svårt att utveckla sig. Det är svårt att få plats i...för att studera, att få studieplats och om man har en studieplats, svårt efteråt att hitta ett jobb. (IP2)

Ja, det finns viel korruption. Man betalar inte skatten och...hela systemet är inte som det skulle vara. Och det är också problem med barnen om de går till skolan, de gör en utbildning eller så, de kan inte hitta jobb. Man måste allting betala i skolan, boken och mat och allting. Därför kom vi till Närpes, här i Finland. (IP4)

Push-pull-teorin bygger på att det finns omständigheter i hemlandet som uppmuntrar till utvandring (push) och likaså omständigheter i mottagarlandet som gör att personerna överhuvudtaget funderar på att emigrera (Häggström, Borgegård & Rosengren, 1990, 8–9). I de intervjuades svar framgår samhällsproblem och bristande möjligheter till hög levnadsstandard som push-faktor. Det faktum att invandrarna redan hade släkt och vänner i Närpes underlättade flytten till orten (pull-faktor).

Bland de intervjuade fanns dock personer som valt att komma till Närpes av annan anledning än problem i hemlandet. En av de intervjuade kom till Närpes för att spela fotboll professionellt. IP6 såg det som en ny utmaning i livet att flytta till ett annat land. Samtidigt framgår det i svaret ett intresse för möjligheterna till högre levnadsstandard i Finland:

It was some kind of challenge to come here and try something new in your life and then it was the opportunity maybe, the standard is higher and earn more money. (IP6)

Av intervjuerna framgår det tydligt att personerna kommit till Närpes genom kontakter med kännedom om orten. De sociala nätverkens betydelse för att få reda på att det fanns arbete att få framgår tydligt av svaren. Teitelbaum (2008, 55–56) konstaterar att genom dessa sociala kontakter får migranten information och praktisk hjälp för att flytten ska bli möjlig. I flera fall har kontaktlänken varit en släkting, en vän eller bekants bekant, som sedan tidigare är bosatt i Närpes. I flera av fallen handlar det om personer som kommit tidigare till Finland som flyktingar:

Jo, han kommer varje år med familjen till Bosnien och vi träffas dit. Vi har en riktigt bra vänskapsrelation. Och vi har pratat med dom sista sommar. Det var 2006 och jag har klagat lite...och dom har sagt, jo, om ni vill vi kan fråga om det finns möjlighet att hitta jobb och att ni kan flytta dit. (IP2)

Det var från den släktingar som vi har...Det är fin här och människorna är ganska fint och roligt och allt jobb också. Och så har vi tänkt att jo vi kan försöka att åka. (IP3)

En viktig anledning till att människor flyttar är möjligheten att hitta ett arbete. Emigranterna behöver på något sätt få reda på om att det finns arbete att få

(Hägerstrand, 1957, 126–154). Informationen kan de potentiella emigranterna få via kontakter med tidigare emigranter, något som av Häggström (1978, 26) beskrivs som en feedback-process.

I ett fall fick den intervjuade kontakt via en finländsk missionär, som besökte den intervjuades hemort:

Och i församlingen jag har träffat en missionär och jag frågat kanske jag får komma och plocka jordgubbar på sommaren. (IP5)

I de flesta fallen har kontakten varit en som i ett tidigare skede kommit till Närpes som flykting eller en från orten som besökt utlandet. Endast en av arbetsinvandrarna kom till Närpes genom att ha värvats av en tidigare arbetsinvandrare. Samtidigt ger personen bilden av att det var andras påtryckningar som övertygande den intervjuade om att prova på livet i Närpes:

Why I go from my country? Because when my friend was working here and he come on semester, I think in winter he told if I like want to job here. I don't really want to go but...I think my mama was pushing me. That's why I come here. (IP8)

Det vanliga är att mannen i familjen anländer först (Castles & Miller, 1998, 28). Av intervjuerna framgår att i de fall där arbetsinvandraren har familj anlände övriga familjen först senare till Närpes, även i det fallet där emigranten är ensamförsörjare:

Han kom i december 2006. Och sen fick jag jobb. Jag kunde inte komma med barnen, bara på grund av mannens jobb. Det räcker int för att leva. Måste jag ha ett jobb också. (IP2)

De komma först sent. Efter fjorton månader. De bo med min mamma och pappa. (IP1)

Alla av oss kom vi ensam och kvinnor kom efter. Min kvinna kom två månader efter mig... Min syster har fyllt i pappret som familjemedlem, men ingen har sagt att de inte kan komma på mannen visum. Han måste tjäna 2400 euro netto för kvinna och två barn. Det går inte. (IP4)

Nivån på försörjningskravet innebär att båda vuxna i familjen behöver arbeta om arbetskraftsinvandrarna jobbar i växthus eller som svetsare och har flera barn.

Försörjningskravet för en fyra personers familj, med två minderåriga barn, är i dagsläget 2600 euro efter att skatten dragits av (Försörjningsförutsättning för familjemedlemmar till personer som beviljats uppehållstillstånd i Finland, 2019). Finlands höga krav på försörjning kan ses som ett exempel på vad Lee (1966, 51) kallar för ett mellanliggande hinder som försvårar migrationen. Uppfylls inte kraven kan inte hela familjen emigrera, även om viljan finns.

Processen från att ha bestämt sig för att komma till Närpes, till att börja arbeta i Närpes ser ut att ha tagit tre till sex månader, i de flesta fall ungefär fem månader. Att komma till rätta i Närpes verkar samtliga tycka gått smidigt:

Det var min kompis från min man. Han hittade jobb också för mig... Jo, jag minns jag har kommit tisdag kväll och onsdag gick jag till magistraten, polisen här, torsdag började jag att jobba. (IP2)

Ingen trodde åt mig att det var såhär i Bosnien. Jag har berättat åt flera kompisar att jag ska gå till Finland, men de sa att du har ingen chans eller problem med bosniska pass kan man inte gå. Till Europa måste man alltid ha visum. (IP4)

Flera berättar att det fått stor hjälp av sina vänner, bekanta och arbetsgivare för att lösa praktiska saker under den första tiden, såsom visum och bostad. Två av de intervjuade säger såhär:

Everything was going quite fast. I think the whole process it was ok, probably they have a lot of experience with that, it wasn't problem with nothing special. (IP6)

Allt möjligt har förberedat man som hittade jobb för oss. Han har skött om allt. Han hjälper oss idag om vi behöver nånting... Jag har kommit till lägenhet, det var allt där inne. Möbel, allt var där inne, gardinen. Jag måste bara flytta in. (IP2)

Här framgår åter igen de sociala nätverkens betydelse för att komma till rätta på den nya orten. Kommunens tjänstvillighet, som även framkommer i intervjuerna med både arbetsgivarna och arbetsinvandrarna, lyfts fram av bland annat Mattila och Björklund (2013, 110) som en av framgångsfaktorerna i Närpesmodellen.

7.2.2 Integreringen

Alla intervjuade säger att de kände sig välkomnade till Närpes. Några uttrycker till och med förvåning över hur lätt de tycker att det varit att anpassa sig till livet på den nya orten, att lokalbefolkningen varit vänliga och tillmötesgående:

När man till exempel går genom Närpes, då finns det människor som hälsar på dig som du inte känner och det känns också ganska konstigt också. (IP3)

En av de intervjuade tycker inte att det var så lätt under den första tiden i Närpes:

Jag upplevde att det var inte så lätt. Ryska människor har en annan mentalitet. Det var jätteintressant att lära känna finska människor som pratar svenska här. (IP5)

Flera av de intervjuade har också erfarenheter från att ha bott och arbetat på andra orter i Finland och även andra länder. Samtliga ger bilden av att mottagandet varit bättre och att människorna är trevligare i Närpes:

Och jag har tyckt allt från början här vad gäller Närpes och hur människor...hmm, jag har upplevt den att mina vänner som inbjudat mig och andra, att de tyckt ryska människor jättemycket och var jätteannorlunda från den finska södra Finland. (IP5)

Men då jag bott i Tammerfors för fyra månader sedan. Jag tycker där tycker man inte om invandrare. Finska människa säga skitord till oss. Vi var riktig sämre. (IP7)

Här, jag känner mig som människan. Och jag ser inte att nån ser på oss annorlunda, vi är inte från Finland och jag har fått många kompisar. Och jag vågar sig att göra mycket saker. (IP2)

Flera berättar också om sina första upplevelser av ljusa sommarnätter och det kalla vinterklimatet i Finland:

Jo, det var den samma sak som jag sa när vi har varit i den Syd-Österbotten, alltså att det var första natten här...att det finns ingen natt här. (IP3)

Och när vi har kommit var det is överallt, på gatan också och ingen var ute... Och sen vi gick till gamla Eepee (matvarubutik, red.anm.) och det var så kallt. (IP2)

Jag tycker det var kall. Min syster sa att det är riktig varm, men jag tyckt att he så kallt. Jag en varm jacka på vintern. Och jag tycker he så rent i Finland. Mycket blommor och he så grönt. (IP7)

Arbetet betyder mycket för intervjupersonerna och även om arbetet kan vara fysiskt tungt ser de ut att trivas bra på sina arbetsplatser. IP8 uttrycker sig kort och gott: I love it! Även relationen till arbetskamraterna verkar vara god. Flera av intervjupersonerna berättar om hur de pratar och skojar med varandra på arbetsplatsen. Samtidigt uttrycker flera att de gärna vill jobba med något annat i framtiden:

Jo, jag trivs. Jag kan jobba där. Det är nog bättre om man har, vad heter det, om man trivs med att jobba med människan, om vi...vi gör så att, vi hjälper mycket åt varandra. (IP2)

Man kan skratta, man kan prata och sånt. Och man jobbar i samma tid, alltså det är inte så tråkigt. Men det är inte den jobb jag har tänkt mig att jag ska göra och jag hoppas att jag om några år kan byta he. (IP3)

Det passar mig bra. Det är inte för hela livet, utan för den tiden. Jag vet att det ligger något annat i framtiden och bättre. (IP5)

De intervjuade arbetar inom låglöneyrken, men trots det verkar de flesta tycka att de får en rimlig lön för arbetet. En berättar också att lönen till en början var låg, men att lönen höjdes efter ett tag:

Jo, om man till exempel tittar på lönen i Bosnien så är det absolut fantastiskt. Det är jättebra. Sen måste man också se att det är dyrare här och livet är mycket, mycket dyrare. (IP3)

Man måste bli nöjd. Det är lite annorlunda för mig på grund av att min familj är stor. Flickorna är nu i tonålder, vill ha alltid nånting, byxor eller skorna, jag vet inte, kosmetik och så. Det går nog bra. (IP2)

På mitt arbete nog bra, men i början det var int så bra. Men när man börjar får man inte så hög lön. Efter åtta månader så fick vi bättre lön. (IP4)

Endast en av de intervjuade uttrycker besvikelse över sin nuvarande lön, men vågar inte lyfta frågan till diskussion med arbetsgivaren. IP5 å sin sida säger sig vara nöjd med lönen idag, men så var det inte på det tidigare arbetet:

Jag är nöjd. Jag hade dålig lön när jag plockade jordgubbar på fälten, det var ganska dålig och kort jobb, men det var bättre än ingenting. Nu har jag bra lön. (IP5)

Intervjupersonerna har i olika stor utsträckning lärt sig svenska. Några av dem har gått språkkurs, antingen på Syd-Österbottens folkakademi eller på kurs som ordnats av arbetsgivaren. Övriga har lärt sig svenska genom att prata med chefen och arbetskamraterna. IP3 menar att om man både gått språkkurs och samtidigt övar på svenskan i kontakten med lokalbefolkningen lär man sig språket tämligen snabbt:

Om jag till exempel går till K-hallen eller till S-Market, då måste jag prata svenska om jag behöver någonting. Här i Närpes, men det var också på jobbet och i skolan också. Och när det komma allt tillsammans lära man sig ganska snart.

I intervjun med en av arbetsgivarna (AG3) framgår att företaget ställt krav på att arbetsinvandrarna gör sitt bästa för att lära sig svenska. Yrkeskunnigheten är inte nog, eftersom det är viktigt att arbetstagarna kan kommunicera med varandra och arbetsledningen. Arbetsgivaren har ansvar för sin anställda och av säkerhetsskäl är det av största vikt att kommunikationen fungerar (Mattila & Björklund, 2013, 84).

En av de intervjuade som valt att prata engelska under intervjun menar att det nu finns så många ex-jugoslaver på arbetsplatsen att det bildats en enklav som ofta bara pratar bosniska med varandra:

When I work, I'm working with the Bosnian guy we speak same language and sometimes I don't speak English or Swedish, I'm not speaking good Swedish but...I'm speaking with them whole day and when I meet somebody here, now it's a lot of people from Bosnia here, sometimes I have feeling, I have to ask myself where I am. (IP6)

Som nämndes tidigare uttrycker flera av de intervjuade en önskan om att i framtiden jobba med något annat. Det framgår även av intervjuerna att några redan utbildar sig till annat yrke.

Studierna bedrivs vid sidan av arbetet. En av intervjupersonerna har påbörjat sjuksköterskeutbildning och en annan studerar till närvårdare. En har även studerat på universitet innan ankomsten till Närpes och planerar att fortsätta studierna i Finland. För den som vill få ett arbete som tjänsteman inom den offentliga sektorn ställs ofta krav på kunskaper i både svenska och finska (Creutz & Helander, 2012, 58). För bosatta i Närpes kan det bli ett hinder, eftersom många har bristande kunskaper i finska.

Mattila och Björklund (2013, 112) menar i sin forskning om invandringen till Närpes att inget tyder på segregation på arbetsmarknaden. Dels har flera invandrare skaffat sig en ny utbildning och dels har många startat egna företag. Nykomlingarna har fått kontakt med lokalbefolkningen genom arbete och bostad, som minskat risken för etnisk segregering.

Trots att de intervjuade har goda relationer till sina arbetskamrater och man på arbetet umgås i blandade grupper, med både Närpesbor och invandare, verkar umgänget på fritiden se annorlunda ut. Flera verkar inte ha kontakter med lokala på fritiden, även om de samtidigt uttrycker en vilja att få det. En intervjuperson berättar att han och hans fru en sommar bjöd med sig en familj från Närpes till sitt hemland på semester:

Jag vill gärna ha Närpesbor som vänner. Vi har bjudat några gånger som vi känner, några gånger på kaffe och bosniska mat. (IP2)

De är bosnier, Närpesbor, från Litauen, från hela Europa. Alla människor som finns här i Närpes. Jag kan inte säga att jag bara är med bosniska människor. Men också från Vasa och från Åbo också. (IP3)

Två av de intervjuade är singlar och anser sig ha ett brett kontaktnät:

Mest Närpesbor. Jag har inte vänner bland invandrare...Vi går ut och motionerar, åker ut till sommarstuga om det är sommar, handlar tillsammans, går till simhall tillsammans... (IP5)

Endast några av de intervjuade säger sig ha fritidsaktiviteter utöver att umgås och laga mat med familj och vänner. I Närpes finns en bosnisk förening och två av de intervjuade med bosniskt ursprung berättar att de brukar delta i föreningens aktiviteter, där de umgås, spelar musik, dansar och firar högtider tillsammans:

Jo, det finns en förening och dom brukar att ha danskväll och vi kan inte vänta till nästa.
(IP2)

En av de intervjuade är engagerad i den lokala fotbollsföreningen, men i det fallet är fotbollen arbetet. IP1 säger sig vilja engagera sig i en förening, men upplever sig vara för dålig på svenska för att våga delta. Flera uppger att arbetet tar så mycket tid och energi att de inte velat engagera sig i någon förening eller aktivitet:

Efter att man kommit hem från jobb är man ganska trött och jag sover efteråt. Men efter he så är jag mycket vid datorn. Och jag är också ut och hjälper till i gården eller jag vet inte. Jag kör bil, runt Närpes (vanligt förekommande fritidsaktivitet bland unga vuxna i Närpes, red.anm.) eller någonting. (IP3)

Det är problem just med min arbete. Man kan hitta förening om man vill göra någonting. En vecka kan jag komma, en annan vecka kan jag inte komma. (IP4)

En av de intervjuade uppger en helt annan anledning till att inte engagera sig i en förening:

Nä. För att jag tycker vi har så annorlunda kultur. Ni tycker till exempel om att skida och gå i skogen. Det tycker inte vi. (IP7)

I Castles och Millers (1998, 28) modell för migrationsrörelsernas utvecklingssteg är det i det fjärde steget som arbetsinvandrarna blir mer fast beslutna om att stanna kvar, de engagerar sig till exempel i egna föreningar. Familjerna har vid det laget också återförenats med arbetsinvandrarna, vilket gör att trivseln på orten ökar.

Några påpekar också att de tycker att det är positivt att Närpes är en lugn ort att bo på och ett bra ställe för barnfamiljer. Samtidigt berättar de att barnen som nått tonåren inte tycker att det finns tillräckligt med utbud för ungdomar:

Det finns ingenting för ungdomar här. Det finns ingen plats kan besöka. Man har simhallen och det finns mycket aktiviteter, men i den tonålder dom tänker inte samma som vi. (IP2)

Det finns en nyfikenhet hos de intervjuade för finländsk kultur och tradition och en vilja att förstå och även ta del av den. Bland annat lyfter flera fram julen som en fin och stämningsfull högtid:

Jag har mycket upplevt på tiden då jag var på praktik och det var jultiden. Jag har gråtat när jag var med när Lucia har kommit till dagis. Det var så full med känslor, så konstigt, så fint. Och det är riktigt nytt för oss, vi har aldrig sett. Mina barnen dom gör allt med, dom förbereder till påsken, till julen och...Min flicka hon har varit en gång i kyrkan, det var någonting som avslutning. Det är ingen problem för mig. Hon ska inte gå att be, annars går det bra. (IP2)

Jag anpassar mig till olika omständigheter. Jag har lärt mig att handla (hantera, red.anm.) dem. (IP5)

Jag lever i finländska kulturen. Jag tycker om Finlands kulturen. Även förrän vi visste att vi skall åka till Finland, tyckte jag om Finland...Jag älskar finska musik och mytologi...Alltså jag har läst Kalevala. (IP3)

Samtidigt berättar de flesta av de intervjuade om behovet av att bevara en del av religionen och traditionerna från hemlandet:

Jag är muslim och jag äter ingen griskött, ingen korv eller jag vet inte. Och jag är riktig glad och i skolan att dom vet och dom respekterar det, att våras barnen får inte det. Eller om vi har Baihram, som våras högtid, barnen får ledigt från skolan om dom vill eller jag från jobbet också. Dom respekterar våras religion. (IP2)

Yes, that's most important for me. We bought this satellite and we are watching every Sunday, catholic mass...It's tradition. (IP6)

Några av intervjupersonerna berättar också att det är viktigt att bevara språket. IP4 och IP2 säger såhär om att barnen bör kunna sitt modersmål:

Med mina barnen här pratar jag bara bosniska, bara bosniska i huset. Därför att barnen de glömmar bort språk om man bara pratar svensk. (IP4)

Mina pojkar dom pratar svenska. Dom har svårt med bosniska. Ibland om dom leker hemma dom pratar svenska med varandra och dom frågar mig: mamma, varför pratar vi inte svenska hemma? Men jag vill att dom kan båda två. Dom har sitt modersmål också. (IP2)

Mattila och Björklund (2013, 112–114) framhåller att Närpes lyckats väl i att integrera invandrarna. Samtidigt menar de att det gått för kort tid för att kunna prata om assimilering, åtminstone bland de vuxna. Situationen är annan för barnens del, som i många är födda i Närpes eller kom dit som mycket unga barn.

Sedan arbetsinvandrarna anlant till Närpes har de flesta försökt få andra, vänner eller släktingar, att flytta till Närpes. De berättar också att de lyckats i sitt försök. Det vanliga svaret är att man hjälpt antingen ett syskon eller en familj:

Hon har också haft samma tankar som jag hade i Bosnien. Och jag har lovat åt henne jo, jag ska försöka om jag bara kan att hjälpa dig. Och jag har fått jobb åt henne och hennes man. (IP2)

En har dock inte lyckats hitta arbeten åt dem som velat migrera. Den intervjuade menar att svårigheten i att hitta arbete beror på att behovet av arbetskraft minskat:

Men nu är det så att vi har försökt att hitta ett arbete för dom, men det går nog ganska svårt för dom, för nu behöver man inte så mycket arbetare och allt. (IP3)

Castles och Miller (1998, 5–19) menar att migration är en kollektiv handling. Price (1979, 113) menar att i den andra fasen börjar pionjärerna att känna sig ensamma. De besöker hemlandet eller försöker övertyga andra, ofta unga män, att ansluta sig till dem i det nya landet. Om någon visar intresse att migrera får de hjälp av pionjärerna med att hitta arbete och bostad.

Två av de intervjuade har inte gjort några som helst försök att rekrytera fler arbetsinvandrare till Närpes. En av intervjupersonerna menar att vännerna och släktingarna har det bra i hemlandet, jämfört med till exempel bosnier:

No, they have their lives. In Bosnia it's much harder. Here I don't know nobody who didn't bring at least one family or friend. They are doing everything. They are always measuring what they have there and here. (IP6)

I det ovan nämnda fallet ser det inte ut att finnas några push-faktorer (Lee, 1966, 50), som gör att en flytt ses som önskvärd. Livet i hemlandet är tillfredsställande nog och personerna upplever att fördelarna att bo kvar i hemlandet överväger nackdelarna. Därför finns inga starka incitament att flytta.

7.2.3 Framtiden

De flesta av intervjupersonerna planerar för en framtid i Finland. Många lyfter drömmen om att se sina barn växa upp i Finland, att de ska få en bra utbildning och sedan integreras väl på arbetsmarknaden.

Jag tror inte att jag skall flytta tillbaka. Jag vet inte. Man kan aldrig veta vad liv ska göra. Jag vet inte vad skall hända. Jag vill inte flytta tillbaka ännu...Min dröm nu är att fortsätta i skolan, att bli färdig med skola, att hitta ett bra arbete här och lära mig finska också. (IP3)

Jag tänker stanna i Finland. Nä, man kan inte säga aldrig. Man vet inte vad ska hända imorgon, men jag tänker att stanna här. Men varje år kommer jag att gå på semester i alla fall. (IP4)

Visst finns drömmen hos flera om att kunna återvända till hemlandet, men samtidigt uttrycker flera av de intervjuade att barnens välmående och god levnadsstandard är viktigare. En intervjuperson berättar också om önskemål att flytta tillbaks till hemlandet under en period, för att sedan återvända till Närpes igen.

Som till exempel om man väljer om framtiden och en bättre livet så väljer man här, men om man väljer om man får bo i sin hemlandet, med föräldrar och vänner, ska man välja. Men då man tänkte hur det ska bli med livet, med ekonomin så väljer man här. (IP7)

Ibland min man och jag vi funderar om pension, när vi går till pension, kanske i den tiden. Men jag brukar att säga åt min man får gå bara, jag ska stanna med barnen, inte leva utan att bli så långt borta. Jag vet inte, kanske vi ska uppleva samma som mina föräldrar, åka hela världen runt för att se barnen. Mitt hem är där jag har bra och mina barnen trivs. (IP2)

I could go there not for always, but for some years. (IP8)

Inom ramen för Närpesmodellen har mycket kraft lagts på att skapa så goda förutsättningar som möjligt för att invandrarna ska vilja stanna. Samtidigt har en del företag valt att satsa på att locka till sig invandrare som vill bosätta sig permanent på orten.

Två av de intervjuade är inställda på att inte vara kvar i Närpes resten av livet. Den ena uttrycker vilja att återvända till hemlandet efter några års vistelse i Närpes, medan den andra är öppen för att bosätta sig utanför hemlandet.

We are coming for sure back, but maybe it's not five years, maybe little longer but for now thinking five years. But for sure we are going back. It's okay some years, but not whole life. (IP6)

Jag tror jag ska vara i andra länder...Du aldrig vet vad händer i ditt liv. Det kan hända att jag stannar här, i Sverige eller i Ryssland. (IP5)

I slutet av intervjun gavs tillfälle för samtliga att tillägga något om de önskade och flera ville tala om att de var glada över att ha fått komma till Närpes. Tacksamheten gentemot arbetsgivarna, invånare och kommunen är påtaglig i flera av intervjuerna.

Jag tackar Finland att de ger åt en chans att komma hit och vi får ett bättre livet. Man behöver inte mycket. Det är jätteviktigt för mig. Men jag ska klara mig själv, bara jag får en chans att stanna här så. (IP4)

Om jag på något sätt kan tacka all som är så bra mot oss, förstår oss. Det finns många och jag är så glad. Jag har sagt till dig, det var inte samma i Tyskland. Jag ska alltid stanna här. Jag tänker att inte flytta någonstans, från Närpes. (IP2)

8 AVSLUTANDE DISKUSSION

Slutet av 1900-talet och början av 2000-talet har visats sig vara ett migrationens tidevarv (Castles & Miller, 1998, 3). Migrationsströmmarna har under denna period gått i olika riktningar. När det gäller Europa har vi fått se allt från européer som utvandrat till andra delar av världen, till att Europa blivit mottagare av många återvandrare, asylsökande och arbetsinvandrare (Bade, 2003, 217–220).

Samtidigt kan ett visst mönster skönjas. Castles och Miller (1998, 213) menar att migrationsprocessen ser liknande ut i alla länder. Bland migranterna finns en grundläggande strävan efter ett bättre liv. En del har migrerat av ekonomiska orsaker, på grund av politisk eller religiös förföljelse eller flytt undan krig, men processen tar sig i uttryck genom ett likartat händelseförlopp. Olika migrationsteorier utvecklade av bland andra Ravenstein (1880-talet) och Lee (1966) förklarar händelseförloppet, vilka faktorer som driver på migranten att flytta och vilka faktorer som lockar i målet för destinationen.

Sociala nätverkens betydelse kan inte underskattas vid valet att migrera och var migranten väljer att flytta. Flera forskare, däribland Boyd (1989) och Teitelbaum (2008) beskriver hur migranterna genom sociala nätverk får information och praktisk hjälp för att genomföra flytten. Studier från olika delar av världen visar hur migrationen blir en kollektiv handling, där de sociala kontakterna spelar roll. Det är inte bara en person som slutligen migrerar, utan fler gör samma resa och bidrar till en kedja av migranter, något som Lochore (1951) och Price (1969) uppmärksammat.

Syftet med den här avhandlingen har varit att diskutera kedjemigration och de sociala nätverkens betydelse för hur det kommer sig att Närpes under 2000-talet blivit föremål för arbetsinvandring från andra länder. Genom personliga intervjuer med tre arbetsgivare och åtta arbetsinvandrare har jag sökt svar på ett antal frågor som berör migrationsprocessen.

Närpes har en lång historia av emigration och var i slutet av 1960-talet en av Finlands främsta utvandrarkommuner. Idag ser situationen annorlunda ut. Den lokala

företagarandan har lett till många arbetstillfällen och när företagen inte lyckats hitta arbetskraft i närområdet har blickarna riktats åt annat håll. Hade de inte lyckats rekrytera utländsk arbetskraft hade det hämmat företagens verksamhet och utvecklingsmöjligheter.

I intervjuerna framgick två anledningar till att det var så svårt att rekrytera på hemmaplan. Dels menade företagarna att det handlade om lokala ungdomars ovilja att ta jobben, inom exempelvis växthusnäringen och dels på bristen av kvalificerad arbetskraft. För företaget verksamt inom metallindustrin handlade det företrädesvis om behovet av utbildade svetsare.

Rekryteringen skedde genom både personliga och professionella kontaktnät. Det ena företagets första arbetsinvandrare kom tack vare att en bekant åkt med hjälpsändningar till Polen och där träffat personer som frågade efter arbete i Finland. I ett annat fall förmedlade Arbetsförmedlingen kontakten. Karosserifabriken valde att ordna en resa till Bosnien i syfte att rekrytera ny arbetskraft. Även i det fallet skedde rekryteringen med hjälp av bosniska arbetstagare, med kontakter i forna hemlandet.

Samtliga tre intervjuade arbetsgivare har överlag goda erfarenheter av utländsk arbetskraft. Det har uppdagats en del problem på arbetsplatsen mellan olika etniska grupper, men osämjan har stävjats genom att förhindra bildandet av etniska grupperingar på arbetsplatsen. En av arbetsgivarna poängterar vikten av att hitta rätt person för jobbet, någon som inte bara är kvalificerad för arbetsuppgiften utan även är villig att stanna i Näripes. Därför har det även varit viktigt för arbetsgivaren att hjälpa den anställda att få sin övriga familj hemmastadd på orten.

I intervjuerna med arbetsinvandrarna framgår det klart att valet att emigrera hänger starkt samman med viljan att skapa ett bättre liv. Den svåra ekonomiska situationen i hemlandet och bristande möjligheter till utbildning som ett resultat av politisk instabilitet, korruption och krig har bidragit till att många vänder blicken utomlands. Push-pull-faktorernas betydelse kan här inte underskattas. En av arbetsinvandrarna menar dock att det inte var sociala eller ekonomiska problem som ledde till beslutet att arbeta i ett annat land. I den personens fall handlade det snarare om äventyrslystnad.

Det framgick i svaren från arbetsgivarna att företag i behov av arbetskraft har genom olika nätverk rekryterat utländsk arbetskraft. I arbetsinvandrarnas svar märks tydligt hur deras sociala nätverk bidragit till att de kom till just Närpes. I många fall var kontakten en släkting eller en vän, men även bekantas bekanta och rentav missionärer kunde vara den avgörande kontaktlänken. Nyman-Kurkiala (1999, 204) beskriver på följande sätt hur det kommer sig att migrationen sker till ett visst land eller en viss ort:

Om flyttningsrörelsen från en ort till ett givet invandringsland är ny, avgör troligen slumpen i hög grad var pionjären hamnar. Om däremot en flyttningsrörelse mellan en ort och ett visst invandringsland förekommit under några årtionden, är det således sannolikt att pionjären i ett åldersklassmässigt definierat socialt system söker sig till en ort dit släktingar flyttat kanske två årtionden tidigare. (Nyman-Kurkiala, 1999, 204).

De sociala nätverken har hjälpt arbetsinvandrarna att komma till rätta i Närpes. Det vanliga har varit att arbetsinvandraren anländer först och om denne har familj kvar i hemlandet anländer övriga i ett senare skede. Finlands höga försörjningskrav ser ut att ha påverkat i viss utsträckning möjligheterna att ta hit övriga familjen.

Både av samtalen med arbetsgivarna och -invandrarna framgår att kommunen varit tjänstvillig och på olika sätt underlättat arbetsinvandrarnas möjligheter att stadga sig på orten. Flera intervjuade berättade också om den välkomnande attityd som finns gentemot invandrare på orten. Även om bemötandet från lokalbefolkningen verkar vara gott ser de flesta arbetsinvandrarna ändå ut att umgås mest med sina landsmän på fritiden. Kontakten med lokalbefolkningen sker i första hand på jobbet eller i matbutiken.

De flesta arbetsinvandrarna planerar för en framtid i Närpes. Mestadels handlar det om viljan att ge sina barn goda utbildningsmöjligheter. Några arbetsinvandrare studerar själv, vid sidan av arbetet, och planerar att i framtiden jobba inom vården. Samtidigt försökte flera rekrytera fler landsmän att flytta till Närpes. En del hade också lyckats i sina uppsåt. Därmed hade dessa inte bara själv varit en del av en migrationskedja, utan även själv förmått andra att emigrera.

Fenomenologin studerar individernas perspektiv på sin värld (Kvale, 1997, 54) och det är det som gör den unik. En stor fördel med personliga intervjuer är möjligheten att kunna ställa följdfrågor för att förtydliga eller fördjupa ett svar. I ett personligt samtal med den intervjuade framgår inte bara svaret utan också sättet hur den intervjuade svarar på, vilket kan vara nog så viktigt för att förstå var den intervjuade försöker säga.

Kvale och Brinkmann (2014, 302) menar att ”svårigheterna att validera kvalitativ forskning behöver inte bero på någon inneboende svaghet i kvalitativa metoder, utan kan tvärtom bygga på deras enastående förmåga att spegla och ifrågasätta den undersökta sociala verkligheten i all dess komplexitet”.

Kvalitativa forskningsintervjuer har givetvis också nackdelar. Dylika intervjuer är exempelvis tidskrävande. När intervjuerna genomförts ska det bandande materialet skrivas ut i sin helhet i text, vilket tar en hel del tid beroende på antalet intervjuade. I en kvantitativ studie finns större möjlighet att inkludera ett större antal personer i studien, men är avsikten att grundligt studera en individs perspektiv på tillvaron har den kvalitativa metoden en klar fördel.

När jag arbetade fram intervjuguiden funderade jag på risken att inte bli förstådd av eller själv inte förstå arbetsinvandrarna. Trots allt har de personer jag intervjuat inte varit särskilt många år i Närpes och inte tidigare varit i kontakt med det svenska språket. Nu efter att ha gjort intervjuerna tycker jag att min oro var överdriven. Jag tyckte inte att det var några problem att varken göra mig förstådd eller att förstå deras svar.

Tanken var att intervjuerna skulle hållas i enskildhet. Den målsättningen uppfylldes inte i sin helhet, dels på grund av tolkens närvaro vid två tillfällen och dels fanns barn i rummet intill vid några intervjutillfällen. Vid några tillfällen blev vi avbrutna av att den intervjuades barn kom in i rummet för att fråga föräldern om något.

Jag är positivt överraskad hur väl en del arbetsinvandrare hade lärt sig svenska. En möjlig förklaring som några av de intervjuade själva framhöll var goda kunskaper i tyska. En eloge bör riktas till staden Närpes och företagen som ger

arbetsinvandrarna, i flera fall på arbetstid, undervisning i svenska. Som det också framgått i flertalet studier är språket en nödvändighet för integration.

Jag kan se en skillnad på intervjun beroende på om det var med en arbetsgivare eller en arbetsinvandrare. Jag upplevde intervjuerna med arbetsgivarna mer formella till sin karaktär. Arbetsinvandrarna kändes mer avslappnade och personliga i intervjusituationen. Enligt min uppfattning vägde arbetsgivarna sina ord mer än vad arbetsinvandrarna gjorde. En av arbetsinvandrarna valde dock att inte svara på en fråga. Frågan gällde negativa aspekter med att leva i Närpes. Jag fick uppfattningen att den intervjuade hade en åsikt, men ville av någon anledning inte berätta sin åsikt. För att inte ytterligare besvara den intervjuade gick jag vidare till nästa fråga.

Samtliga tillfrågade tackade ja till att bli intervjuade, vilket jag upplevde som oerhört positivt. Jag fick en känsla av att de intervjuade gärna ville berätta om sina upplevelser, att de var glada över att få sin röst hörd. För min del var detta tacksamt eftersom det utan tjänstvilliga intervjupersoner inte varit möjligt att genomföra studien. Flera av de intervjuade arbetsinvandrarna var glada över att få vara anonyma i undersökningen.

Jag tror att intervjusvaren berikats av att jag lyckades få ett urval av intervjupersoner från fem olika länder. Även arbetsgivarna representerar olika näringar, men som är viktiga för Närpes. Hade alla arbetsinvandrare kommit från ett land hade det varit svårt att se likheterna i de sociala nätverkens betydelse, trots att de sträcker sig till olika delar av världen. Samtidigt är det intressant att se om olikheter kan skönjas i hur arbetsinvandrarna bemötts och upplevt sin tid i Närpes.

Det har gjorts flertalet studier om Närpes på migrationsområdet. Mattila och Björklunds (2013) rapport tangerar på många sätt min egen avhandling, eftersom deras rapport beskriver arbetsinvandringen till Närpes och innehåller flertalet intervjuer med arbetskraftsinvandrare. Även svaren som presenteras av Mattila och Björklund överensstämmer väl med de svar jag presenterat, trots att intervjuerna i min studie genomfördes fem år tidigare (2008).

I framtida forskning kunde det vara av intresse att se hur väl Närpes generellt lyckats behålla arbetsinvandrarna eller om personerna bytts ut över tid. När det gäller de arbetsinvandrare jag intervjuade vore det intressant att veta exempelvis om de bor kvar i Närpes och om de jobbar kvar på sin dåvarande arbetsplats. Blev livet som de planerade? Hur välintegrerade är de idag i det lokala samhället?

Flera av arbetsinvandrarna hade även barn. I min avhandling berördes barnens situation endast i begränsad omfattning, eftersom det var arbetsinvandrarnas migrationsbeslut som stod i fokus. Ett forskningstema för framtiden kunde därför handla om livet och drömmar bland andra generationens arbetsinvandrare.

KÄLLOR

Albertini, R. von. (1966). *Dekolonisation: Die diskussion ber verwaltung und zukunft der kolonien 191 –1960*. Köln: Vs Verlag Fur Sozialwissenschaften.

Anwar, M. (1995). "New Commonwealth" Migration to the UK. In R. Cohen (Ed.), *The Cambridge Survey of World Migration* (pp. 274-278). Cambridge: Cambridge University Press.

Bade, K. J. (1994). *Ausländer, Aussiedler, Asyl: Eine Bestandsaufnahme*. München: C. H. Beck.

Bade, K. J. (2003). *Migration in European History*. Oxford: Wiley-Blackwell.

Berts, C. & Lindén, A. (2005). *Med en resväska fylld av minnen – en studie kring äldre flyktingars uppfattningar om flyktingskapets inverkan på livet och att åldras i Närpes*. Lärdomsprov för sjukskötarexamen. Yrkeshögskolan Novia.

Borjas, G. (2001). *Heaven's Door: Immigration Policy and the American Economy*. Princeton: Princeton University Press.

Boyd, M. (1989). Family and Personal Networks. In *International Migration: Recent Developments and New Agendas*. *International Migration Review*, Vol. 23, No. 3, Special Silver Anniversary Issue: International Migration an Assessment for the 90's (Autumn, 1989), (pp. 638-670).

Carmon, N. (1996). *Immigration and Integration in Post-industrial Societies: Quantitative and Qualitative Analyses*. London: MacMillan Press.

Castles, S. & Miller, M.J. (1998). *The Age of Migration. International Population Movements in the modern world*. (2. ed.). London: MacMillan Press.

Castles, S. & Miller, M.J. (2009). *The Age of Migration: International Population Movements in the Modern World*. (4. ed.). Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Creutz, K. & Helander, M. (2012). *Via svenska – Den svenskspråkiga integrationsvägen*. Magma-studie 1/2012. Helsingfors: Finlandssvenska tankesmedja Magma.

Ehn, B. (1975). *Sötebrödet. En etnologisk skildring av jugoslaver i ett dalsländskt pappersbrukssamhälle*. Stockholm: Tiden i samarbete med Institutet för Folklivsforskning.

Forsander, A. (2002). *Luottamuksen ehdot – maahanmuuttajat 1990-luvun suomalaisilla työmarkkinoilla*. Helsinki: Väestöliitto, Väestöntutkimuslaitos.

Giorgi, A. (1975). An application of phenomenological method in psychology. In A. Giorgi, C. Fischer & E. Murray (Eds.), *Duquesne Studies in Phenomenological Psychology, II* (pp. 82-103). Pittsburgh: Duquesne University Press.

Grigaitytė, I. (2013). *Positive peace attributes and conflict resolution styles among the Bosnian Muslims of Närpes*. Master's Thesis in Peace, Mediation, and Conflict Research, Åbo Akademi, Department of Social Sciences.

Hammar, T. & Tamas, K. (1997). Why Do People Go or Stay? In T. Hammar, G. Brochmann, K. Tamas & T. Faist (Eds.), *International migration, immobility and development: multidisciplinary perspectives* (pp. 1-20). Oxford; New York: Berg.

Heikkinen, S-L. (1974). *Ruotsista palanneet: Vuosina 1968 – 69 ja 1971 Ruotsista Suomeen palanneita koskeva tutkimus*. Helsinki: Työministeriön suunnitteluosasto.

Herberts, K. (1977). *Borta bra men hemma bäst?: En studie av återflyttare i Närpes*. Åbo: Svenska litteratursällskapets i Finland nämnd för samhällsforskning.

Hietala, K. (1992). *Maahanmuuton vaikutukset. Työpoliittinen tutkimus 36*. Helsinki: Työministeriö.

Hollifield, J. F. (1992). *Immigrants, Markets, and States: The Political Economy of Postwar Europe*. Cambridge: Harvard University Press.

Holme, I. & Solvang, B. (1997). *Forskningsmetodik. Om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur.

Hägerstrand, T. (1957). *Migration and area: Survey of a sample of Swedish migration fields and hypothetical considerations on their genesis. Migration in Sweden*. Lund: Gleerupska Universitetsbokhandeln.

Häggström, N. (1978). *Migrationen mellan Finland och Sverige åren 1968 – 1974: Några flyttningsrörelser, varifrån i Finland kommer flyttarna och var i Sverige hamnar man?* Umeå: Umeå Universitet.

Häggström, N., Rosengren, A. & Borgegård, L-E. (1990). *När finländarna kom: Migrationen Finland-Sverige efter andra världskriget*. Gävle: Statens institut för byggnadsforskning.

Jackson, J. A. (1986). *Migration. Aspects of modern sociology*. London; New York: Longman.

Klåvus, J. O. (2006, 24 oktober). Nordens största vill bli större. Metallbranschen växer mycket nu. Utländsk arbetskraft hyrs då inhemsk inte fås. *Syd-Österbotten, Näringslivsbilaga, 1*.

Kostiainen, A. (1986). Illegal Emigration to the U.S.S.R. during the Great Depression. *Siirtolaisuus-Migration, 13, (3), 7-12*.

Koivukangas, O. (Toim.). (1981). *Siirtolaisuus Suomesta Ruotsiin kautta aikojen. 2. painos*. Turku: Siirtolaisinstituutti.

Kolehmainen, J. I. (1968). *The Finns in America: A Student's Guide to Localized History*. New York: Teachers College Press.

Korkiasaari, J. (1989). *Suomalaiset maailmalla. Suomen siirtolaisuus ja ulkosuomalaiset entisajoista tähän päivään*. Turku: Siirtolaisinstituutti.

Korkiasaari, J. (2000). Suomalaiset Ruotsissa 1940-luvulta 2000-luvulle. Teoksessa J. Korkiasaari, K. Tarkiainen (toim.), *Suomalaiset Ruotsissa*. Suomalaisen siirtolaisuuden historia 3 (ss. 133-496). Turku: Siirtolaissuussinstituutti.

Korkiasaari, J. & Söderling, I. (1998): Finland: From a Country of Emigration to a Country of Immigration. In i. Söderling (Ed.), *A Changing Pattern of Migration in Finland and Its Surroundings* (pp. 7-28). Publications of the Population research Institute (Väestöntutkimuslaitos). Helsinki: Väestöliitto.

Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Laakkonen, R. (1996). Suomen siirtolaisuus. Teoksessa T. Dahlberg, ym. (toim.), *Vähemmistöt ja niiden syrjintä Suomessa*. Ihmisoikeusliitto r.y.:n julkaisusarja, N:o 4 (ss. 123-132). Helsinki: Yliopistopaino.

Lee, E. S. (1966). A Theory of Migration. *Demography*, 3 (1), 47-57.

Lepola, O. (2000). *Ulkomaalaisesta suomenmaalaiseksi. Monikulttuurisuus, kansalaisuus ja suomalaisuus 1990-luvun maahanmuuttopoliittisessa keskustelussa*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

Lochore, R. A. (1951). *From Europe to New Zealand: An Account of Our Continental European Settlers*. Wellington: A. H. & A. W. Reed, in conjunction with the New Zealand Institute of International Affairs.

Mattila, M. & Björklund, K. (2013). *Tomaatteja, teollisuutta ja monikulttuurisuutta. Närpiön malli maahanmuuttajien kotouttamisessa*. Turku: Siirtolaisinstituutti.

- McRae, K. D. (1988). Finland: Marginal Case of Bicomunalism? *Publius. Bicomunal Societies and Politics* 18 (2), 91-100.
- Moch, L. P. (1992). *Moving Europeans: Migration in Western Europe Since 1650*. Bloomington: Indiana University Press.
- Myhrman, A. M. (1966). Finlandssvenska immigranter i Amerika. *Historiska och Litteraturhistoriska Studier. Skrifter utgivna av Svenska Litteratursällskapet i Finland*, 41, 261-283.
- Myhrman, A. M. (1976). The Finland-Swedish immigrants in the USA. In V. Niitemaa et al. (Eds.), *Old Friends – Strong Ties* (pp. 181-204). Turku/Vaasa: Institute for Migration.
- Necef, M. U. (2000). Den danske debat om invandrere og flygninge 1964-2000: synspunkter i og på forskningen. *Den jydsk historiker*, 89, 133-159.
- Norman, H. & Runblom, H. (1988). *Transatlantic Connections: Nordic Migration to the New World after 1800*. Oslo: Norwegian University Press.
- Nyman-Kurkiala, P. (1999). *Att flytta bort och hem igen: sociala nätverk i kedjemigration*. Umeå: Borea Bokförlag.
- Oman, E. (1986). Swede-Finns on the Iron Ranges of Northeasterns Minnesota. *Finnish Americana* 7, 39-42.
- Pescosolido, B. A. (2006). The Sociology of Social Networks. In C. D. Bryant & D. L. Peck (Eds.), *21st Century Sociology: A Reference Handbook* (pp. 208-217). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Piore, M. J. (1979). *Birds of passage. Migrant labour and industrial societies*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Pohjola, A. (1991). Social networks – Help or hindrance to the migrant?. *International Migration* 29 (3), 435-444.
- Price, C. A. (1969). The Study of Assimilation. In J.A. Jackson (Ed.), *Migration* (pp. 181-237). Cambridge: The University Press.
- Price, C. A. (1979). *Southern Europeans in Australia*. Canberra: Australian National University.
- Ravenstein, E. G. (1885). The Laws of Migration. *Journal of the Statistical Society of London*, 48 (2), 167-243.
- Reinhard, W. (1988/1990). *Geschichte der europäischen Expansion*. (Bd.3/4). Stuttgart: W. Kohlhammer GmbH.
- Rogers, E. M. (1995). *Diffusion of Innovations*. (4. ed). New York: Free Press.
- Rondahl, B. (1972). *Emigration, folkomflyttning och säsongarbete i ett sågverksdistrikt i Södra Hälsingland 1865 – 1910. Söderdala kommun med särskild hänsyn till Ljusne industrisamhälle*. Uppsala: Uppsala universitet.
- Roinila, M. (2000). *Finland-Swedes in Canada. Migration, Settlement and Ethnic Relations*. Turku: Institute of Migration.
- Salt, J., Clarke, J. & Schmidt, S. (2000). *Patterns and Trends in International Migration in Western Europe. Eurostat Theme 3 Population and social conditions*. Luxembourg: Eurostat.
- Sand, A. (2014). Markus handleder de nya flyktingarna. *Närpesinfo. Närpes stads informationstidning*, 15, 16-17.
- Sandlund, T. (1981). Patterns and Reasons in the Emigration of the Finns. In M. Karni (Ed.) *Finnish Diaspora I* (pp. 215-229). Toronto: Multicultural History Society of Ontario.

Seidman, I. E. (1998). *Interviewing as qualitative research: A guide for researchers in education and the social sciences* (2. ed). New York: Teachers College Press.

Stenwall, E. (1974). Emigrationen och immigration åren 1940–1971. I E. Stenwall (red.), *Närpes igår och idag* (ss. 681-690). Åbo: Förlags Ab Sydvästkusten.

Stjernström, O. (1998). *Flytta nära, flytta bort. De sociala nätverkens betydelse för val av bostadsort*. Umeå: Kulturgeografiska institutionen.

Spradley, J. (1979). *The Ethnographic Interview*. New York: Holt, Rinehart & Winston.

Teitelbaum, M. S. (2008). Demographic Analyses of International Migration. In C. B. Brettell, J. F. Hollifield (Eds.), *Migration Theory: Talking across Disciplines* (2. ed) (pp. 51-62). London: Routledge.

Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Tuomi-Nikula, O. (1986). Suomalaisten akkulturoituminen Saksan Liittotasavallassa II maailmansodan jälkeen. Osa 1. *Siirtolaisuus-Migration, I*, 19-27.

Vobruba, G. (1999). The end of full employment society. Changing basis of inclusion and exclusion. In P. Littlewood (Ed.), *Social exclusion in Europe. Problems and paradigms* (pp. 23-45). Aldershot: Ashgate.

Yli-Kangas, H. (1989). Ostrobothnia in Finnish history. In M. Engman & D. Kirby (Eds.), *Finland: People-Nation-State* (pp. 73-84). London: Hurst & Company.

ELEKTRONISKA KÄLLOR

Arbets- och näringsministeriet. (2019). *Invandringen i Finland*. Hämtad 5 december 2019, från <https://tem.fi/sv/invandringen-i-finland>

Arbets- och näringsministeriet. (2019). *Sysselsättningsöversikt november 2019*. Hämtad 6 januari 2020, från <https://www.temtyollisyyskatsaus.fi/graph/tkat/tkat.aspx?lang=sv&ely=07#>

Finlex. (20.04.2004). *Utlänningslagen*. Hämtad 15 maj 2007, från <http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2004/20040301/>

Sisäministeriö. (2018). *Töihin Suomeen: Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma työperusteisen maahanmuuton vahvistamiseksi*. Sisäministeriön julkaisu 1/2018. Viitattu 2. joulukuuta 2019, osoitteesta <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160444/1%202018%20SM%20T%c3%b6ihin%20Suomeen.pdf?sequence=4&isAllowed=y>

Migrationsverket. (2019). *Försörjningsförutsättning för familjemedlemmar till personer som beviljats uppehållstillstånd i Finland*. Hämtad 2 december 2019, från <https://migri.fi/sv/forsorjningsforutsattning-for-familjemedlemmar-till-personer-som-beviljats-uppehallstillstand-i-finland>

Nationalencyklopedin. (2019). *Arbetsvandring*. Hämtad 27 november 2019, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/arbetsvandring>

Nationalencyklopedin. (2019). *Arbetskraftsinvandring*. Hämtad 27 november 2019, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/arbetskraftsinvandring>

Nationalencyklopedin. (2019). *Assimilation*. Hämtad 27 november 2019, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/assimilation>

Nationalencyklopedin. (2019). *Flykting*. Hämtad 27 november 2019, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/flykting>

Nationalencyklopedin. (2019). *Integration*. Hämtad 27 november 2019, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/integration>

Nationalencyklopedin. (2019). *Invandrare*. Hämtad 5 december 2019, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/invandrare>

Nationalencyklopedin. (2019). *Invandring*. Hämtad 5 december 2019, från <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/invandring>

Närpes stad. (sine ano). *Fakta och historia om Närpes*. Hämtad 6 november 2019, från <https://www.narpes.fi/sv/staden-och-forvaltningen/kommuninfo-och-dokument/fakta-och-historia-om-narpes>

Siirtolaisinstituutti. (2011). *Siirtolaisuus 1860-2010 kartalla*. Viitattu 5. joulukuuta 2019, osoitteesta http://www.migrationinstitute.fi/files/jpg/maahan_ja_maastamuutto/siirtolaisuus_kartta_1860-2010.jpg

SO-rummet. (03.10.2010). *Mellan två världskrig 1918-1939*. Hämtad 26 september 2019, från <https://www.so-rummet.se/kategorier/historia/det-korta-1900-talet/mellankrigstiden>

Statistikcentralen. (26.4.2019). *Befolkning*. Hämtad 6 november 2019, från http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto_sv.html

Statistikcentralen. (19.6.2019). *Årsöversikt. Antal personer med utländsk bakgrund i Finland åren 1990–2018*. Hämtad 6 november 2019 från http://www.stat.fi/til/vaerak/2018/02/vaerak_2018_02_2019-06-19_tie_001_sv.html

World Encyclopedia of Law. (2013, 6 november). *History of Migration*. Retrieved September 26, 2019, from <https://lawin.org/history-of-migration/>

Österbotten i siffror. (23.5.2019). *Befolkning efter språk*. Hämtad 29 maj 2020 från <http://www.pohjanmaalukuina.fi/befolkning/befolkningsstruktur>

OPUBLICERADE KÄLLOR

Flyktigsituationen i Närpes 1995. Odaterad rapport. Stadsarkivet i Närpes, Närpes.

BILAGA 1. INTERVJUGUIDE

Intervjun med arbetsgivarna

1. Inledande frågor:

- Berätta om företaget! Familjeföretag? Arbetsvillkor?
- Bransch som företaget är verksam inom:
- Antalet anställda:
- Antalet utländska anställda:

2. Orsak:

- Vilka är orsakerna till att ni anställde utländsk arbetskraft?

3. Rekrytering:

- Hur rekryterade ni den utländska arbetskraften? Var? När?
- Vilka egenskaper har ni sökt? Vilken typ av personal söker ni?

4. Erfarenhet:

- Vilka är era erfarenheter av utländsk arbetskraft? Hur har det gått?
- Har ni varit nöjda?
- Har ni haft språkproblem? Hur har ni löst problemet?
- Vad har varit positivt?
- Vad har varit negativt?
- Hur fungerar samarbetet mellan de lokala arbetstagarna och invandrarna?
- Hur tycker ni att invandrarnas arbetsinsats är?
- Vilka är era erfarenheter av myndigheterna som handhar arbetskraftsinvandring?
Polis, Arbetskraftsbyrå, kommun, etc.

5. Avslutande fråga:

- Är det något du kommit att tänka på under intervjun som du vill tillägga?

Tack för ditt deltagande!

Intervjun med arbetsinvandrarna

1. Inledande frågor:

- Kan du berätta om dig själv?
- Kön
- Ålder
- Födelseort och land
- Hemby i Närpes
- När kom du till Närpes?
- Typ av bostad
- Utbildning
- Tidigare jobb
- Nuvarande jobb
- Civilstånd
- Familj

A. MIGRATIONSPROCESSEN

2. Livet i hemlandet: Innan flytten

- Kan du berätta om ditt liv innan flytten?
- Hur såg din livssituation ut i hemlandet? Jobb/skola, ekonomi, civilstånd, umgänge, intressen, etc.

3. Flytten

- Kan du berätta hur det gick till när du flyttade?
- Vad var det som fick dig att vilja åka utomlands?
- Hur kommer det sig att du kom till Närpes? Varför just Närpes?
- Hur fick du information om Närpes och att det fanns jobb är? Hade du kontakter till Närpes innan?
- Hur kom du i kontakt med arbetsgivaren?
- Hur länge tog det innan du kunde börja jobba?
- Hur lång tid efter att du bestämt dig för att flytta till Närpes var du här?
- Hur fick du bostad?

- Kom du ensam eller i sällskap?
- Kan du berätta hur du upplevde den första tiden i det nya landet?

B. INTEGRERINGEN

4. Den första tiden efter flytten: Integreringen

- Hur blev du mottagen i det nya landet? Berätta!
- Vad tycker du kunde ha skötts/gjorts bättre?
- Efter flytten till Närpes, har du försökt få vänner/bekanta att flytta hit?
- Vem har du vänt dig till om det uppstått problem?

5. Livet i Närpes: Den nya livssituationen

- Upplever du att din livssituation har förändrats genom migrationen?
Förklara/motivera!
- Hur ser en vanlig dag ut för dig i Närpes?
- Kan du berätta hur det är för dig att bo i Närpes?
- Kan du ge exempel på positiva aspekter med att leva i Närpes?
- Kan du ge exempel på negativa aspekter med att leva i Närpes?

6. Jobbet:

- Vad har du för arbetsuppgifter?
- Motsvarar arbetsuppgifterna din utbildning?
- Hur trivs du med ditt jobb?
- Har du bytt jobb?
- Är du nöjd med lönen?
- Är du nöjd med arbetstiderna?
- Hur trivs du med dina arbetskamrater?

7. Fritiden:

- Kan du berätta vad gör du på fritiden?
- Är du aktiv i någon förening? På vilket sätt kom du med? Vilken är din roll?
- Har du fått information om aktiviteter på orten?
- Vem umgås du med? Hur umgås ni, t.ex. i hemmet eller utanför hemmet?

- Vad gör ni när ni umgås?

9. Kontakten med invånarna i kommunen:

- Har du kontakt med invånarna i kommunen?
- Hur har du blivit bemött av invånarna i kommunen?
- Har du fått fler vänner med tiden?
- Umgås du i blandade grupper, med invandrare och lokala tillsammans?
- Språket? Kan du kommunicera på svenska med Närpesbor och myndigheter?

10. Kultur:

- Är det viktigt för dig att bevara ditt hemlands traditioner? På vilket sätt?
- Har du upplevt några kulturkrockar?
- Hur upplever du den finländska kulturen?

C. FRAMTIDEN

11. Framtidsplaner:

- Har du några konkreta planer för din framtid?
- Har du tänkt återvända till ditt hemland?
- Drömmar?

12. Avslutande fråga:

- Är det något du kommit att tänka på under intervjun som du vill tillägga?

Tack för ditt deltagande!